

**RAPORT O STANIE SEKTORA UBEZPIECZEŃ
W I PÓŁROCZU 2016 ROKU**

URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO
Warszawa, 30 września 2016 r.

Słowa kluczowe: ZAKŁADY UBEZPIECZEŃ, ZAKŁADY REASEKURACJI,
WYPŁACALNOŚĆ

Wstęp

1 stycznia 2016 r. weszła w życie ustawa z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Dz. U. z 2015 r., poz. 1844 z późn. zm.; dalej: ustawa o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej), wprowadzająca do polskiego systemu prawnego zasady dyrektywy Wypłacalność II¹. Spowodowało to wiele zmian zarówno w funkcjonowaniu zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji, jak i w sposobie prowadzenia nadzoru nad sektorem ubezpieczeniowym. Wprowadzony system wypłacalności uwzględnia profil ryzyka, na jakie narażone są zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji w toku prowadzonej działalności. Zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji zobowiązane są m.in. do posiadania odpowiednich środków własnych na pokrycie dwóch wymogów kapitałowych: dopuszczonych środków własnych (DŚW) na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności (ang. *Solvency Capital Requirement* – SCR) oraz dopuszczonych podstawowych środków własnych (DPŚW) na pokrycie minimalnego wymogu kapitałowego (ang. *Minimum Capital Requirement* – MCR). Zmieniony został również zakres sprawozdań przekazywanych przez zakłady ubezpieczeń do organu nadzoru.

Zmiany te istotnie wpłynęły również na kształt raportu o sektorze ubezpieczeniowym. Wzorem raportów z okresów poprzednich, zaprezentowano w nim podstawowe informacje dotyczące wyników finansowych sektora ubezpieczeń zagregowane na podstawie sprawozdań finansowych i statystycznych za I półrocze 2016 r. oraz tendencje zaobserwowane w sektorze ubezpieczeń w ciągu tego okresu wraz z próbą wyjaśnienia i uzasadnienia zidentyfikowanych zmian.

Początkowe rozdziały raportu – dotyczące przychodów i kosztów działalności oraz wyników działalności zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji, jak również informacja o pozycjach bilansowych – zostały opracowane na podstawie sprawozdawczości dla celów rachunkowości. Natomiast rozdział dotyczący wypłacalności zakładów ubezpieczeń opracowany został na podstawie sprawozdawczości dla celów wypłacalności (wg Wypłacalność II). W tej części raportu brak jest odniesień do okresów przeszłych, ze względu na brak stosownych regulacji przed 1 stycznia 2016 r.

¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Wypłacalność II), Dz.U. L 335 z 15.12.2010, s. 48)

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
1. PODMIOTY RYNKU UBEZPIECZENIOWEGO	5
2. PRZYCHODY I KOSZTY ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ	6
2.1. PRZYCHODY ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ	6
2.1.1. PRZYCHODY Z TYTUŁU SKŁADKI PRZYPISANEJ BRUTTO	6
2.1.2. PRZYCHODY Z DZIAŁALNOŚCI LOKACYJNEJ	10
2.2. KOSZTY ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ	11
2.2.1. ODSZKODOWANIA I ŚWIADCZENIA WYPŁACONE	11
2.2.2. KOSZTY DZIAŁALNOŚCI UBEZPIECZENIOWEJ	15
2.2.3. KOSZTY ZWIĄZANE Z DZIAŁALNOŚCIĄ LOKACYJNĄ	17
2.3. WYNIKI ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ	18
2.3.1. WYNIK TECHNICZNY	18
2.3.2. WYNIK Z DZIAŁALNOŚCI LOKACYJNEJ	20
2.3.3. WYNIK FINANSOWY NETTO	21
3. BILANS ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ	23
3.1. AKTYWA ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ	23
3.1.1. LOKATY ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ (LOKATY Z POZYCJI B AKTYWÓW)	24
3.2. PASYWA ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ	25
3.2.1. KAPITAŁY WŁASNE ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ	26
3.2.2. REZERWY TECHNICZNO-UBEZPIECZENIOWE BRUTTO	27
3.3. PORÓWNANIE WYBRANYCH POZYCJI BILANSOWYCH DLA CELÓW RACHUNKOWOŚCI I WYPŁACALNOŚCI	30
4. WYPŁACALNOŚĆ ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ	32
4.1. STRUKTURA RYZYKA WEDŁUG KAPITAŁOWEGO WYMAGU WYPŁACALNOŚCI	32
4.2. WSKAŹNIKI WYPŁACALNOŚCI	34
SPIS TABEL	36
SPIS WYKRESÓW	37

1. Podmioty rynku ubezpieczeniowego

Na koniec I półrocza 2016 r. zezwolenie na prowadzenie działalności ubezpieczeniowej w Polsce posiadało 60 krajowych zakładów ubezpieczeń – 27 zakładów ubezpieczeń działu I (ubezpieczenia na życie) i 32 zakłady ubezpieczeń działu II (pozostałe ubezpieczenia osobowe i ubezpieczenia majątkowe) oraz 1 zakład reasekuracji (**PTR S.A.**). Wszystkie zakłady posiadające zezwolenie prowadziły działalność ubezpieczeniową.

W dniu 22.04.2016 r. zakład ubezpieczeń znajdujący się w dobrowolnej likwidacji od grudnia 2010 r., tj. **UNIVERSUM Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie S.A. w likwidacji** został wykreślony z Krajowego Rejestru Sądowego.

W omawianym okresie należy zwrócić uwagę na następujące wydarzenia:

- W I półroczu 2016 r. działalność ubezpieczeniową rozpoczęły zakłady: **PKO TU S.A.** (05.01.2016), **TUW POLSKI ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ WZAJEMNYCH** (29.02.2016) oraz **TUW MEDICUM** (09.03.2016).
- **COMPENSA TU S.A. Vienna Insurance Group** z początkiem 2016 r. zaprzestała prowadzenia działalności zagranicznej. Na dzień 31.12.2015 r. wyłączono portfele oddziałów zagranicznych Spółki Litwy i Łotwy, jako finalne rozliczenie umowy sprzedaży z dnia 2 października 2015 roku.
- Oddział **METLIFE TUnŻiR S.A.** na Litwie z dniem 29 lutego 2016 r. został wyrejestrowany z Rejestru Handlowego Republiki Litewskiej, a w dniu 23.10.2015 r. wyrejestrowano również oddział na Łotwie. Począwszy od dnia 01.03.2015 r. Towarzystwo wykonuje działalność ubezpieczeniową na terytorium Republiki Litwy oraz Republiki Łotwy na zasadzie swobody świadczenia usług.

2. Przychody i koszty zakładów ubezpieczeń

2.1. Przychody zakładów ubezpieczeń²

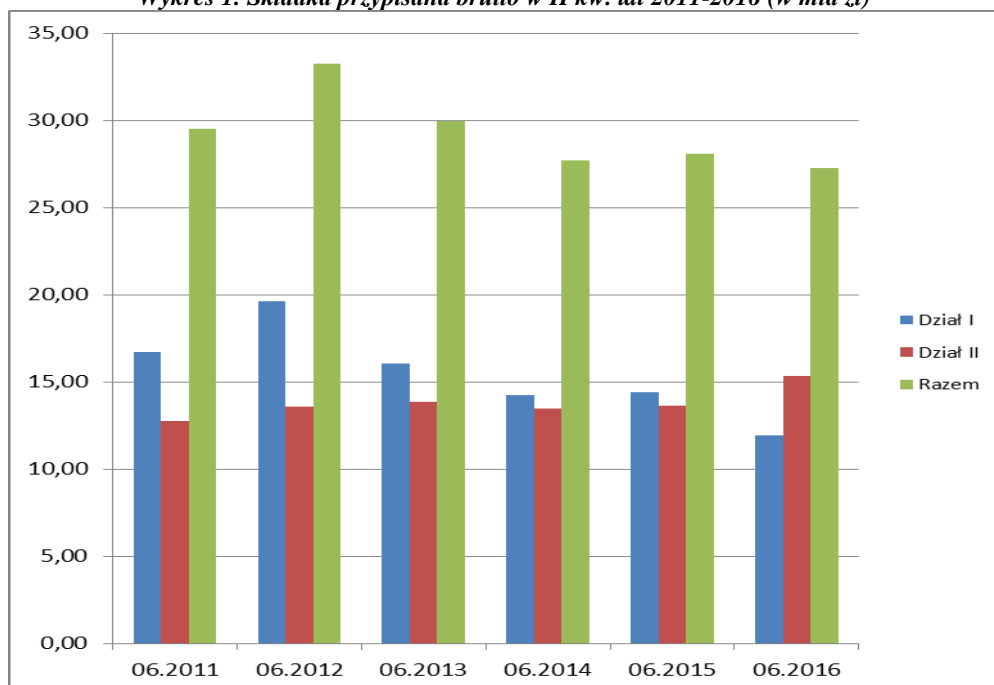
Zakłady ubezpieczeń uzyskały w I półroczu 2016 r. przychody w wysokości 36,93 mld zł. W strukturze przychodów zakładów ubezpieczeń dominuje składka przypisana brutto (73,84% przychodów ogółem), przychody z lokat (11,02%) oraz niezrealizowane zyski z lokat (4,99%).

2.1.1. Przychody z tytułu składki przypisanej brutto

W okresie I półrocza 2016 r. składka przypisana brutto zakładów ubezpieczeń wyniosła 27,27 mld zł i była o 2,94% (0,82 mld zł) niższa, niż w analogicznym okresie poprzedniego roku. W dziale I nastąpił spadek składki o 17,38%, natomiast dział II odnotował wzrost przypisu składki o 12,31%.

Składka przypisana sektora ubezpieczeń wyniosła 27,27 mld zł i była niższa o 0,82 mld zł niż w I półroczu 2015 r.

Wykres 1. Składka przypisana brutto w II kw. lat 2011-2016 (w mld zł)

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

■ Składka zakładów ubezpieczeń na życie (dział I)

Na koniec II kwartałów 2016 r. składka przypisana brutto zakładów ubezpieczeń na życie wyniosła 11,92 mld zł i była niższa o 17,38% (o 2,51 mld zł) w porównaniu z analogicznym okresem 2015 r.

Spośród grup ubezpieczeń działu I największy spadek składki przypisanej brutto – o 1,85 mld zł (o 26,30%) – wystąpił w grupie 3 (ubezpieczenia na życie związane z UFK)³. Zmniejszenie składki nastąpiło również w grupie 1 (ubezpieczenia na życie),

² Zakłady ubezpieczeń działu I i działu II oraz zakład reasekuracji działu II, dalej zwane zakładami ubezpieczeń.

Wyniki zakładu reasekuracji PTR S.A. uwzględnione zostały w wynikach zakładów ubezpieczeń działu II.

³ Zgodnie z załącznikiem do ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej grupę 3 działu I stanowią ubezpieczenia na życie, jeżeli są związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, a także ubezpieczenia na życie, w których świadczenie zakładu ubezpieczeń jest ustalone w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe, dalej zwane ubezpieczenia na życie związane z UFK.

gdzie przypis składki był niższy o 0,68 mld zł (o 14,92%) niż w analogicznym okresie poprzedniego roku (spadek z 4,55 mld zł do 3,87 mld zł).

Należy wskazać, iż od dnia 1 stycznia 2016 r. w związku z wejściem w życie ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej nastąpiła zmiana klasyfikacji produktów w grupie 1 i 3 zgodnie z załącznikiem do przedmiotowej ustawy, co jednocześnie miało też wpływ na spadek składki przypisanej brutto w grupie 1.

Pozostałe grupy zanotowały nieduży wzrost składki. W grupie 5 (ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe) składka zwiększyła się o 10,15 mln zł (o 0,37%). Natomiast w grupie 2 o 7,60 mln zł (o 13,19%). Minimalnie wyższa składka o 2,56 mln zł (3,93%) wystąpiła w grupie 4 (ubezpieczenia rentowe).

■ Koncentracja sektora ubezpieczeń działu I

W dziale I udział 5 największych zakładów ubezpieczeń na koniec I półrocza 2016 roku wyniósł 58,56% i był o 2,16 p.p. wyższy niż w analogicznym okresie 2015 roku.

Udział w rynku 5 największych zakładów działu I wyniósł 58,56%.

Tabela 1. Zakłady ubezpieczeń działu I o największych udziałach w rynku (mierzonych wielkością składki przypisanej brutto) w II kw. 2015 i 2016 r.

Lp.	Zakład ubezpieczeń	06.2015	Zakład ubezpieczeń	06.2016
1	PZU ŻYCIE SA	28,36%	PZU ŻYCIE SA	33,46%
2	AVIVA TUnŻ S.A.	7,63%	AVIVA TUnŻ S.A.	7,97%
3	METLIFE TUnŻIR S.A.	7,37%	METLIFE TUnŻIR S.A.	6,43%
4	OPEN LIFE TU ŻYCIE S.A.	6,74%	NATIONALE-NEDERLANDEN TUnŻ S.A.	5,45%
5	TUnŻ WARTA S.A.	6,34%	OPEN LIFE TU ŻYCIE S.A.	5,25%
	Razem	56,44%	Razem	58,56%

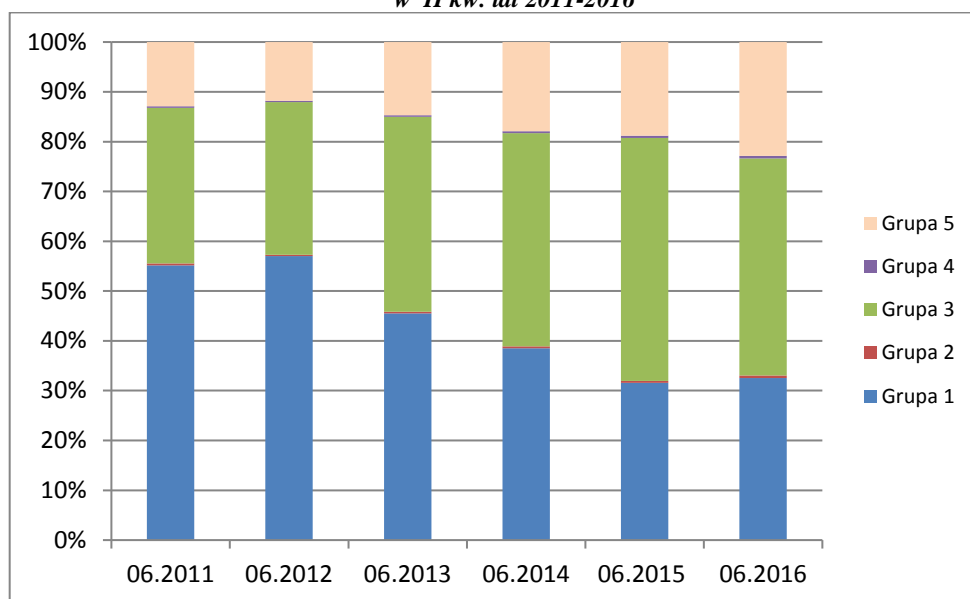
Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

■ Struktura ubezpieczeń bezpośrednich działu I

W strukturze ubezpieczeń bezpośrednich działu I w II kwartałach 2016 r. dominowały ubezpieczenia z grupy 3 (ubezpieczenia na życie związane z UFK) stanowiące 43,53% łącznej składki, gdzie 13,99% aktywów UFK (7,73 mld zł) stanowią umowy ubezpieczenia na życie związane z UFK lokujące środki finansowe w instrumenty strukturyzowane lub instrumenty pochodne w związku z oferowaniem ubezpieczeniowych produktów o charakterze inwestycyjnym. Drugą pozycję zajmowały ubezpieczenia na życie (grupa 1) stanowiące 32,53% składki przypisanej brutto. Kolejną pozycję zajmowały uzupełniające ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe (grupa 5), stanowiące 22,82% składki. Udział ubezpieczeń rentowych (grupa 4) i posagowych (grupa 2) był nieznaczny i wynosił odpowiednio 0,57% i 0,55% składki przypisanej brutto działu I z ubezpieczeń bezpośrednich.

W strukturze ubezpieczeń działu I przeważały ubezpieczenia z grupy 3, stanowiące 43,53% składki całego działu

Wykres 2. Struktura składki przypisanej brutto z ubezpieczeń bezpośrednich działu I w II kw. lat 2011-2016

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

Analizując zmiany w strukturze składki przypisanej brutto w I półroczu 2016 r. w stosunku do analogicznego okresu ubiegłego roku można zauważyć spadek udziału ubezpieczeń z grupy 3 (ubezpieczenia na życie związane z UFK) o 5,26 p.p. przy wzroście udziału pozostałych grup ubezpieczeniowych. Udział grupy 5 (uzupełniająca ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe) jest większy o 4,04 p.p. W grupie 1 (ubezpieczenia na życie) nastąpiło zwiększenie udziału w składce działu o 0,95 p.p. Minimalny wzrost odnotowała grupa 2 (ubezpieczenia posagowe) i grupa 4 (ubezpieczenia rentowe) - odpowiednio o 0,15 p.p. i 0,12 p.p.

Zakłady ubezpieczeń na życie w I półroczu 2016 r. osiągnęły składkę przypisaną brutto z tytułu ubezpieczeń grupowych w wysokości 4,11 mld zł, a z tytułu ubezpieczeń indywidualnych 7,80 mld zł. W stosunku do I półrocza 2015 r. składka z tytułu ubezpieczeń grupowych zmniejszyła się o 1,08 mld zł, a składka z tytułu ubezpieczeń indywidualnych o 1,43 mld zł. Spośród 27 zakładów ubezpieczeń działu I, 10 (11 w I półroczu 2015 r.) miało powyżej 50% udziału składki z ubezpieczeń grupowych w swoim portfelu.

Składka przypisana brutto z tytułu wpłat jednorazowych w I półroczu 2016 r. osiągnęła poziom 3,75 mld zł i zmniejszyła się w stosunku do poprzedniego okresu o 2,33 mld zł. Natomiast składka płacona okresowo wyniosła w badanym okresie 8,16 mld zł i spadła o 0,18 mld zł. Dziewięć zakładów ubezpieczeń działu I (11 w I półroczu 2015 r.) wykazało powyżej 50% udziału składek jednorazowych w całym portfelu.

■ Składka zakładów ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych (dział II)

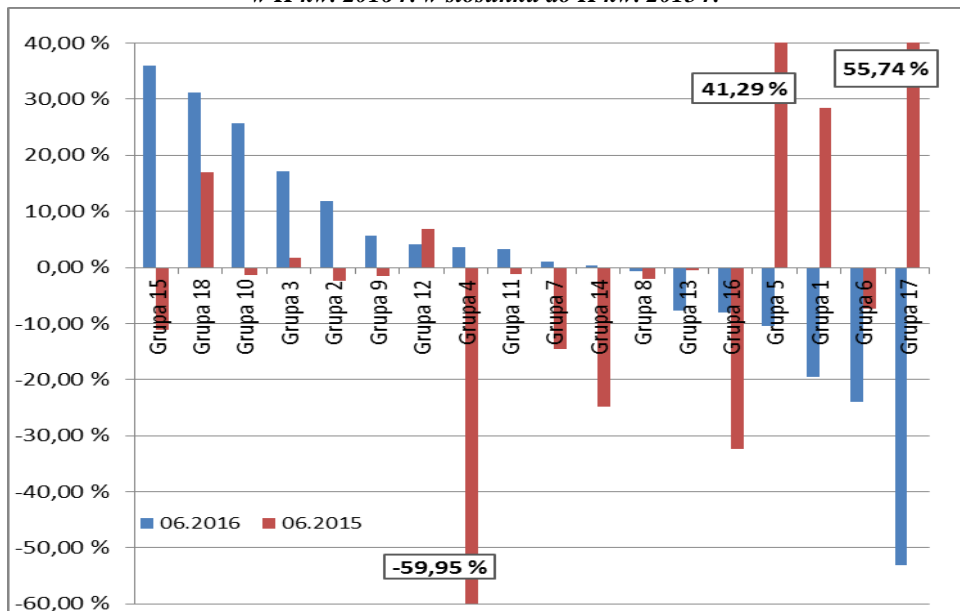
Wysokość składki przypisanej brutto zakładów ubezpieczeń działu II po dwóch kwartałach 2016 r. wyniosła 15,35 mld zł i w porównywaniu ze składką w analogicznym okresie 2015 r. była wyższa o 12,31% (o 1,68 mld zł).

Wzrost składki przypisanej brutto w dziale II w stosunku do analogicznego okresu 2015 r. odnotowano w jedenastu grupach ubezpieczeń. Największy miał miejsce w grupie 10 (OC komunikacyjna) o 1,03 mld zł do poziomu 5,03 mld zł oraz w grupie 3 (auto-casco) o 0,47 mld zł do wartości 3,21 mld zł. Wzrost składki powyżej 50 mln zł wystąpił w grupie 18 (ubezpieczenia świadczenia pomocy), w grupie 9 (ubezpieczenia pozostałych szkód rzeczowych) oraz w grupie 15 (gwarancja ubezpieczeniowa). Odpowiednio o 94,90 mln zł; 68,29 mln zł i 58,64 mln zł.

Składka przypisana brutto w dziale II była wyższa o 12,31% i wyniosła 15,35 mld zł

Największy spadek przypisu składki brutto w dziale II w stosunku do analogicznego okresu 2015 r. wystąpił w grupie 1 (ubezpieczenia wypadku), zebrano o 142,39 mln zł mniej składki. W grupie 13 (OC pozostała) zanotowano spadek o 85,50 mln zł. Powyżej 30 mln zł odnotowano spadek składki w grupie 17 (ochrona prawna) oraz w grupie 16 (ubezpieczenia ryzyk finansowych). Odpowiednio o 38,65 mln zł i 32,37 mln zł.

Wykres 3. Zmiana składki przypisanej brutto w poszczególnych grupach działu II w II kw. 2016 r. w stosunku do II kw. 2015 r.

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

■ Koncentracja sektora ubezpieczeń działu II

W I półroczu 2016 roku w dziale II udział w rynku 5 największych zakładów ubezpieczeń wyniósł 70,41%, co stanowiło wzrost o 1,68 p.p. w porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku.

Udział w rynku 5 największych zakładów ubezpieczeń Działu II wynosi 70,41%

Tabela 2. Zakłady ubezpieczeń działu II o największych udziałach w rynku (mierzonych wielkością składki przypisanej brutto) w II kw. 2015 i 2016 r.

Lp.	Zakład ubezpieczeń	06.2015	Zakład ubezpieczeń	06.2016
1	PZU SA	31,04%	PZU SA	34,26%
2	TUIR WARTA S.A.	14,05%	STU ERGO HESTIA SA	13,25%
3	STU ERGO HESTIA SA	13,22%	TUIR WARTA S.A.	12,55%
4	TUIR ALLIANZ POLSKA S.A.	6,42%	TUIR ALLIANZ POLSKA S.A.	5,86%
5	UNIQA TU S.A.	4,00%	GENERALI T.U.S.A.	4,48%
Razem		68,73%	Razem	70,41 %

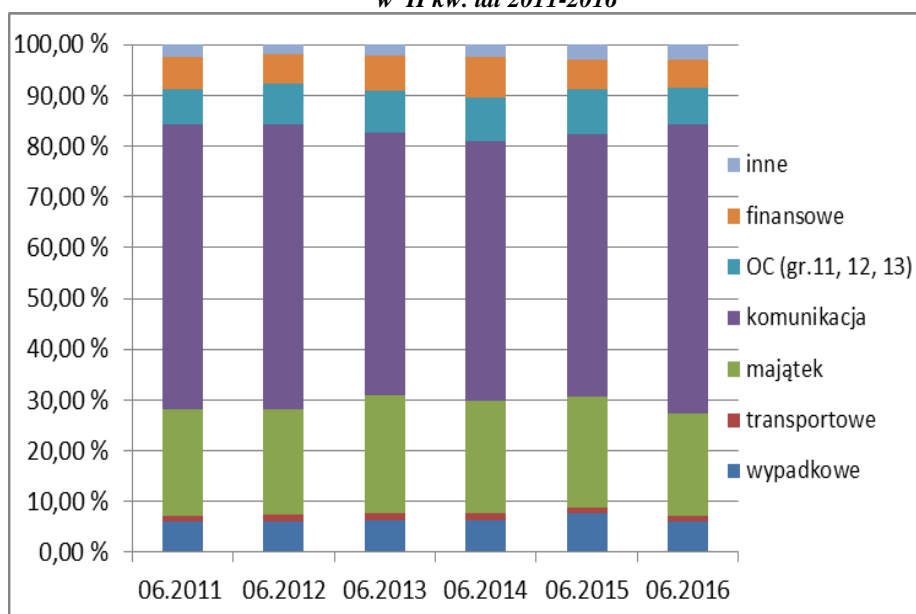
Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

■ Struktura ubezpieczeń bezpośrednich działu II

W strukturze pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych bezpośrednich w I półroczu 2016 r. dominowały ubezpieczenia komunikacyjne (grupa 3 i 10), stanowiące łącznie 56,93% składki przypisanej brutto działu II z działalności bezpośredniej, przy czym udział ubezpieczeń OC posiadaczy pojazdów mechanicznych wyniósł 34,77%, natomiast ubezpieczeń auto-casco 22,16%. Udział ubezpieczeń komunikacyjnych wzrósł o 5,26 p.p. rok do roku. Drugą pozycję zajmowały ubezpieczenia majątkowe (grupa 8 i 9), które stanowiły łącznie 20,16% składki. Na kolejnych miejscach znajdowały się ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej (grupy 11-13) o udziale 7,24%, ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe (grupa 1 i 2) o udziale 6,16% oraz ubezpieczenia finansowe (grupa 14-16) o udziale 5,57%, z czego sama grupa 15, ubezpieczenie gwarancji stanowiła 1,53% łącznej składki.

W strukturze ubezpieczeń bezpośrednich działu II dominowały ubezpieczenia komunikacyjne stanowiące łącznie 56,93% składki działu

Wykres 4. Struktura składki przypisanej brutto z ubezpieczeń bezpośrednich działu II w II kw. lat 2011-2016

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

Porównując strukturę rynku ubezpieczeń bezpośrednich działu II po II kwartałach 2016 r. z analogicznym okresem 2015 r. należy wskazać, że największy spadek udziału, o 1,54 p.p. zanotowały ubezpieczenia grupy 1 (ubezpieczenia wypadku). Następnie ubezpieczenia grupy 13 (OC ogólna) o 1,42 p.p. oraz w grupie 8 (ubezpieczenia szkód spowodowanych żywiołami) o 1,34 p.p. Natomiast największy wzrost o 4,07 p.p. dotyczył ubezpieczeń grupy 10 (OC komunikacyjna) oraz grupy 3 o 1,18 p.p.

2.1.2. Przychody z działalności lokacyjnej

Przychody z działalności lokacyjnej, z lokat na ryzyko zakładu ubezpieczeń oraz na ryzyko ubezpieczających w II kwartałach 2016 r. wyniosły 5,91 mld zł, co stanowiło spadek o 10,10% (tj. o 0,66 mld zł) w porównaniu z II kwartałami 2015 r. W dziale I przychody z działalności lokacyjnej spadły o 18,62%, tj. o 0,80 mld zł, na co największy wpływ miało zmniejszenie się pozycji przychody z lokat w jednostkach podporządkowanych z udziałów i akcji (o 0,42 mld zł) oraz wyniku dodatniego z realizacji lokat (o 0,36 mld zł).

W dziale II przychody z działalności lokacyjnej wzrosły o 5,86%, tj. o 0,13 mld zł, na co znaczny wpływ miało zwiększenie się pozycji niezrealizowanych zysków z lokat (o 0,19 mld zł) oraz wyniku dodatniego z realizacji lokat (o 0,16 mld zł).

Na przychody z działalności lokacyjnej ogółem na koniec II kwartałów 2016 r. składają się przychody z lokat (68,84%) oraz niezrealizowane zyski z lokat (31,16%). W dziale I największą pozycją w lokatach były niezrealizowane zyski z lokat (41,82%), a w dziale II przychody z lokat w jednostkach podporządkowanych z udziałów i akcji (38,75%).

W strukturze przychodów z lokat zakładów ubezpieczeń ogółem dominuje wynik dodatni z realizacji lokat (31,30%) oraz dłużne papiery wartościowe (30,43%).

Przychody z działalności lokacyjnej sektora ubezpieczeń spadły o 10,10%

Tabela 3. Zestawienie przychodów z działalności lokacyjnej zakładów ubezpieczeń (w mln zł) w II kw. 2015 i 2016 r.

Wyszczególnienie	Dział I				Dział II			
	06.2015	06.2016	Zmiana w %	Zmiana	06.2015	06.2016	Zmiana w %	Zmiana
Razem	4 287,11	3 488,69	-18,62%	-798,42	2 290,48	2 424,74	5,86%	134,26
I. Przychody z lokat	2 955,33	2 029,65	-31,32%	-925,68	2 097,65	2 041,09	-2,70%	-56,56
1. Przychody z lokat w nieruchomości	1,26	1,14	-10,03%	-0,13	16,82	9,54	-43,29%	-7,28
2. Przychody z lokat w jednostkach podporządkowanych	604,12	181,36	-69,98%	-422,76	1 186,91	945,61	-20,33%	-241,30
2.1. z udziałów i akcji	603,64	181,36	-69,95%	-422,28	1 182,68	939,51	-20,56%	-243,16
2.2. z pożyczek i dłużnych papierów wartościowych	0,48	0,00	-100,00%	-0,48	4,23	6,10	44,16%	1,87
2.3. z pozostałych lokat	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00
3. Przychody z innych lokat finansowych	1 215,97	1 077,45	-11,39%	-138,52	545,42	578,95	6,15%	33,54
3.1. z udziałów, akcji, innych papierów wartościowych o zmiennej kwocie dochodu oraz jednostek uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych w funduszach inwestycyjnych	210,85	199,67	-5,31%	-11,19	14,63	12,12	-17,15%	-2,51
3.2. z dłużnych papierów wartościowych oraz innych papierów wartościowych o stałej kwocie dochodu	829,23	758,25	-8,56%	-70,98	482,37	480,63	-0,36%	-1,74
3.3. z lokat terminowych w instytucjach kredytowych	146,04	101,27	-30,65%	-44,77	8,03	39,80	395,77%	31,77
3.4. z pozostałych lokat	29,85	18,26	-38,81%	-11,58	40,39	46,41	14,88%	6,01
4. Wynik dodatni z rewaloryzacji lokat	0,28	0,03	-90,07%	-0,25	4,38	2,35	-46,41%	-2,03
5. Wynik dodatni z realizacji lokat	1 133,70	769,67	-32,11%	-364,03	344,13	504,64	46,64%	160,51
II. Niezrealizowane zyski z lokat	1 331,78	1 459,04	9,56%	127,26	192,83	383,66	98,96%	190,82

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

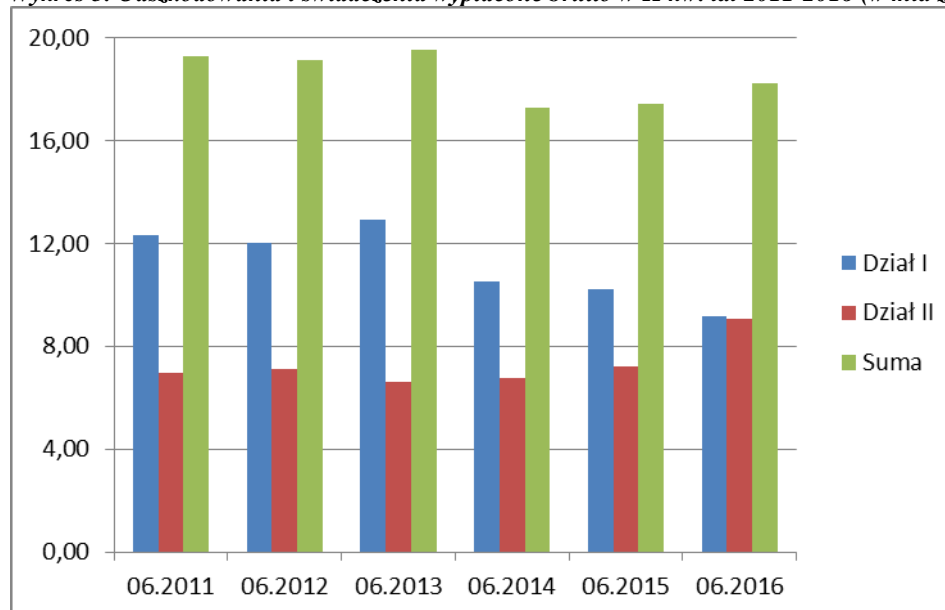
2.2. Koszty zakładów ubezpieczeń

Łączne koszty zakładów ubezpieczeń w II kwartałach 2016 r. wyniosły 34,67 mld zł. W strukturze kosztów zakładów ubezpieczeń dominowały odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto (52,54% łącznych kosztów) oraz koszty akwizycji i koszty administracyjne (20,27% łącznych kosztów).

2.2.1. Odszkodowania i świadczenia wypłacone

Główną pozycję kosztów zakładów ubezpieczeń stanowiły koszty związane z wypłatą odszkodowań i świadczeń wynikających z umów ubezpieczenia. W okresie II kwartałów 2016 r. zakłady ubezpieczeń wypłaciły w ujęciu brutto 18,21 mld zł odszkodowań i świadczeń wraz z kosztami likwidacji szkód i windykacji regresów. W porównaniu z analogicznym okresem 2015 r. wartość ta zwiększyła się o 0,77 mld zł, czyli o 4,41%.

Wykres 5. Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto w II kw. lat 2011-2016 (w mld zł)

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

■ Odszkodowania i świadczenia wypłacone zakładów ubezpieczeń na życie

W dziale I w ciągu II kwartałów 2016 r. wypłacone zostały odszkodowania i świadczenia brutto w wysokości 9,16 mld zł (50,27% łącznych świadczeń brutto sektora ubezpieczeń), co stanowi kwotę o 1,08 mld zł (o 10,58%) niższą niż w analogicznym okresie 2015 r.

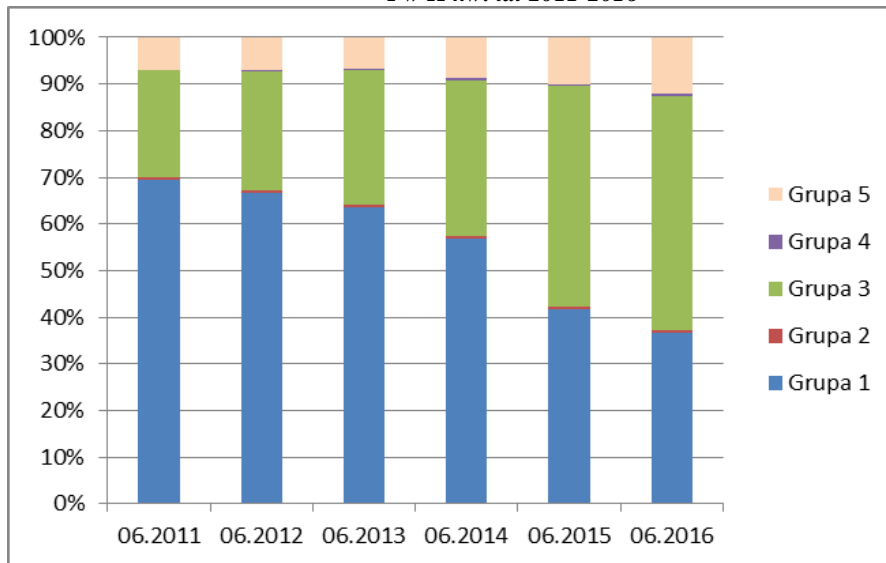
Wartość wypłaconych świadczeń w dziale I spadła o 10,58%

Z punktu widzenia poszczególnych grup ubezpieczeń spadek wartości odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto spowodowany był głównie niższymi wypłatami w ramach grupy 1 (ubezpieczenia na życie) – o 0,91 mld zł, tj. o 21,30%, z poziomu 4,26 mld zł do poziomu 3,35 mld zł oraz grupy 3 (ubezpieczenia na życie związane z UFK oraz takie, w których świadczenie zakładu ustalane jest w oparciu o określone indeksy) – o 0,24 mln zł, tj. o 5,02% z poziomu 4,84 mld zł do 4,60 mld zł.

W pozostałych grupach ubezpieczeń działu I nastąpił wzrost wartości odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto, w tym największy w grupie 5 (ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe) – o 0,06 mld zł, tj. o 6,22%, z poziomu 1,04 mld zł do poziomu 1,10 mld zł.

W pierwszym półroczu 2016 r. utrzymała się tendencja zapoczątkowana w I kwartale 2015 r., zgodnie z którą wartość odszkodowań i świadczeń wypłaconych działu I jest wyższa z tytułu ubezpieczeń grupy 3 (4,60 mld zł) w porównaniu do ubezpieczeń grupy 1 (3,35 mld zł). Udział obu grup w odszkodowaniach i świadczeniach działu I jest nadal bardzo duży (dla grupy 3 wynosi 50,26%, a dla grupy 1 - 36,65%).

Wykres 6. Struktura odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto według grup ubezpieczeń działu I w II kw. lat 2011-2016

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

■ Odszkodowania i świadczenia wypłacone zakładów ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych

W dziale II w okresie I półrocza 2016 r. odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto wyniosły 9,06 mld zł i w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego ich wartość wzrosła o 25,69%, czyli o 1,85 mld zł.

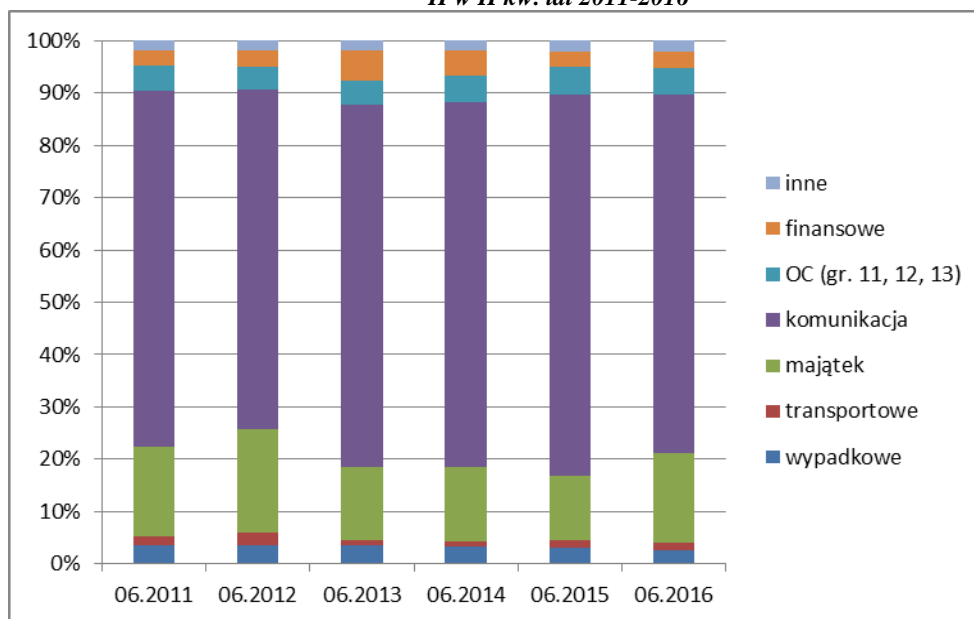
Z punktu widzenia poszczególnych grup ubezpieczeń wzrost wartości odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto spowodowany był przede wszystkim większymi wypłatami w grupach: 10 (OC komunikacyjna) – o 0,56 mld zł, tj. o 16,83%, z poziomu 3,30 mld zł do poziomu 3,86 mld zł, w grupie 9 (ubezpieczenia pozostałych szkód rzeczowych) – o 0,53 mld zł, tj. o 152,14% z poziomu 0,35 mld zł do 0,88 mld zł oraz w grupie 3 (AC komunikacyjna) – o 0,20 mld zł, tj. o 10,88%, z poziomu 1,87 mld zł do poziomu 2,07 mld zł.

Największy spadek wartości wypłaconych odszkodowań i świadczeń w dziale II odnotowano w grupie 15 (gwarancja ubezpieczeniowa) – o 0,02 mld zł, tj. o 25,72%, z poziomu 0,07 mld zł do poziomu 0,05 mld zł oraz w grupie 4 (ubezpieczenia casco pojazdów szynowych) – o 0,01 mld zł, tj. o 45,74%, z poziomu 0,02 mld zł do poziomu 0,01 mld zł.

Najwyższe odszkodowania i świadczenia działu II, podobnie jak w analogicznym okresie roku ubiegłego, wypłacono z tytułu ubezpieczeń komunikacyjnych w grupie 10 (3,86 mld zł) oraz w grupie 3 (2,07 mld zł). Udział obu grup w odszkodowaniach i świadczeniach działu II jest nadal bardzo duży (dla grupy 10 wyniósł 44,69%, a dla grupy 3 – 23,98%).

Wartość wypłaconych odszkodowań i świadczeń w dziale II wzrosła o 25,69%

Wykres 7. Struktura odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto według grup ubezpieczeń działu II w II kw. lat 2011-2016

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

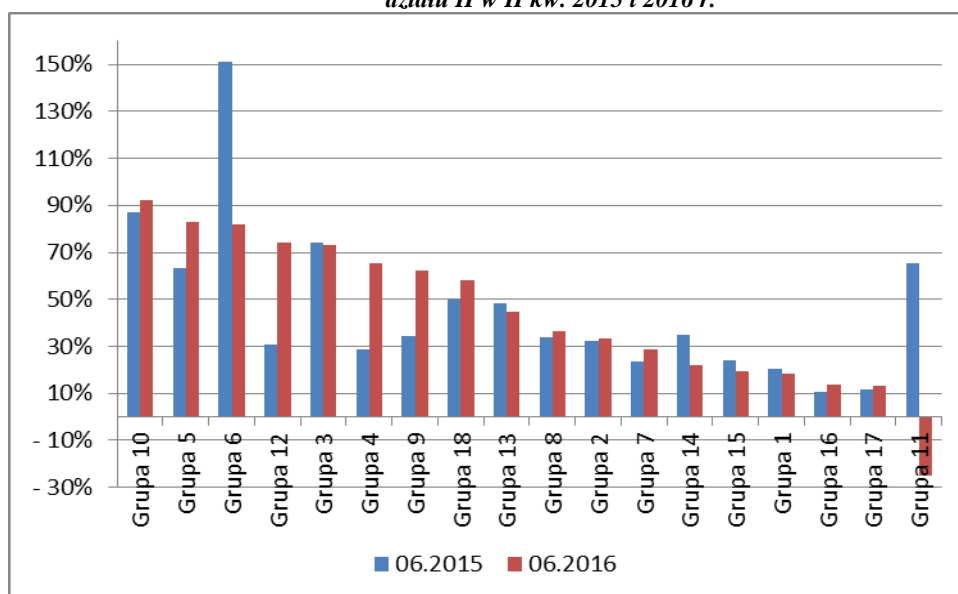
■ Wskaźnik szkodowości na udziale własnym

Wskaźnik szkodowości na udziale własnym wskazuje, jaką część składki zarobionej zakład ubezpieczeń przeznaczają na wypłatę odszkodowań i świadczeń powiększonych o zmianę stanu rezerw na niewypłacone odszkodowania i świadczenia.

Wskaźnik szkodowości na udziale własnym działu II w okresie I półrocza 2016 r. wzrósł w porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku z 61,19% do 64,63%, tj. o 3,44 p.p. Oznacza to, iż zakłady ubezpieczeń tego działu przeznaczyły na wypłatę odszkodowań i świadczeń powiększonych o zmianę stanu rezerw na niewypłacone odszkodowania i świadczenia 64,63% składki zarobionej na udziale własnym. Kształtowanie się wskaźnika szkodowości w poszczególnych grupach ubezpieczeń przedstawia poniższy wykres.

Zakłady ubezpieczeń działu II na wypłatę odszkodowań i świadczeń przeznaczyły prawie 64,63% składki zarobionej

Wykres 8. Kształtowanie się wskaźnika szkodowości na udziale własnym w poszczególnych grupach działu II w II kw. 2015 i 2016 r.

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

2.2.2. Koszty działalności ubezpieczeniowej

Znaczącą pozycję wśród wydatków zakładów ubezpieczeń zajmują koszty działalności ubezpieczeniowej, które obejmują saldo kosztów akwizycji, kosztów administracyjnych oraz prowizji reasekuracyjnych i udziałów w zyskach reasekuratorów.

W okresie I półrocza 2016 r. koszty działalności ubezpieczeniowej, po uwzględnieniu otrzymanych prowizji reasekuracyjnych, osiągnęły wartość 6,52 mld zł, co stanowiło spadek w stosunku do I półrocza 2015 r. o 5,84%, tj. o 0,40 mld zł.

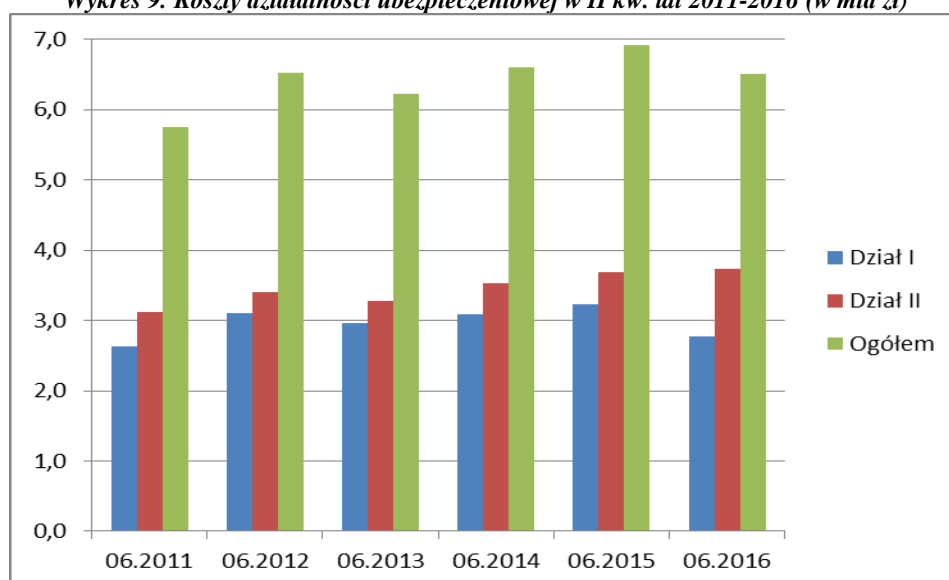
Zakłady ubezpieczeń poniosły na swoją działalność koszty w wysokości blisko 28,23 zł z każdych 100 zł składki zarobionej na udziale własnym (ok. 27,61 zł w I półroczu 2015 r.). W ubezpieczeniach na życie koszty wyniosły ok. 23,47 zł (ok. 22,79 zł w I półroczu 2015 r.), natomiast w ubezpieczeniach pozostałych osobowych i majątkowych ok. 33,23 zł (ok. 33,87 zł w I półroczu 2015 r.).

Łącznie koszty administracyjne i akwizycji w I półroczu 2016 r. wyniosły 7,13 mld zł i w porównaniu z analogicznym okresem roku ubiegłego spadły o 3,14%, tj. o 0,23 mld zł.

Koszty działalności ubezpieczeniowej spadły o 5,84%

Zakłady ubezpieczeń poniosły na swoją działalność koszty w wysokości blisko 28,23 zł z każdych 100 zł składki

Wykres 9. Koszty działalności ubezpieczeniowej w II kw. lat 2011-2016 (w mld zł)

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

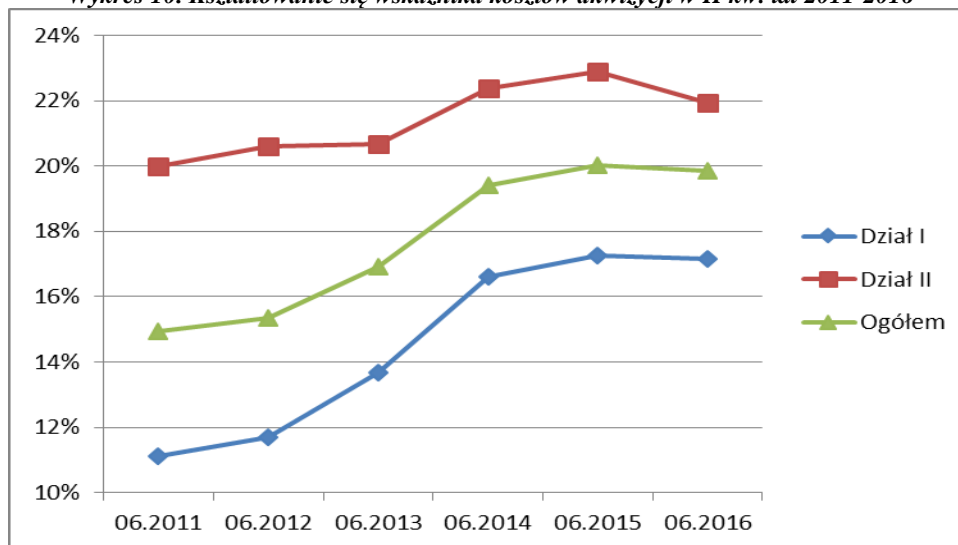
Koszty akwizycji obejmują m.in. wszelkie koszty związane z zawieraniem i odnawianiem umów ubezpieczenia (np. prowizje agencyjne, koszty badań lekarskich, koszty ekspertyz). Obejmują one również płacone cedentom prowizje reasekuracyjne i udziały w zyskach.

W trakcie I półrocza 2016 r. koszty akwizycji w zakładach ubezpieczeń ogółem osiągnęły kwotę 5,41 mld zł i były niższe o 3,73% w stosunku do analogicznego okresu poprzedniego roku (spadek o 0,21 mld zł z kwoty 5,62 mld zł). Koszty akwizycji łącznie stanowiły 19,84% składki przypisanej brutto sektora ubezpieczeń, co oznacza wzrost o 0,16 p.p. w stosunku do I półrocza 2015 r.

- Koszty akwizycji w dziale I wyniosły 2,04 mld zł (spadek o 0,45 mld zł z kwoty 2,49 mld zł, tj. o 17,94% w stosunku do I półrocza 2015 r.) i stanowiły 17,15% składki przypisanej brutto działu I (spadek o 0,12 p.p.).
- Koszty akwizycji w dziale II wyniosły 3,37 mld zł (wzrost o 0,24 mld zł z kwoty 3,13 mld zł, tj. o 7,58% w stosunku do I półrocza 2015 r.) i stanowiły 21,94% składki przypisanej brutto działu II (spadek o 0,97 p.p.).

Poniższy wykres prezentuje wskaźnik kosztów akwizycji, czyli procentowo wyrażony stosunek tych kosztów do składki przypisanej brutto.

Wykres 10. Kształtowanie się wskaźnika kosztów akwizycji w II kw. lat 2011-2016

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

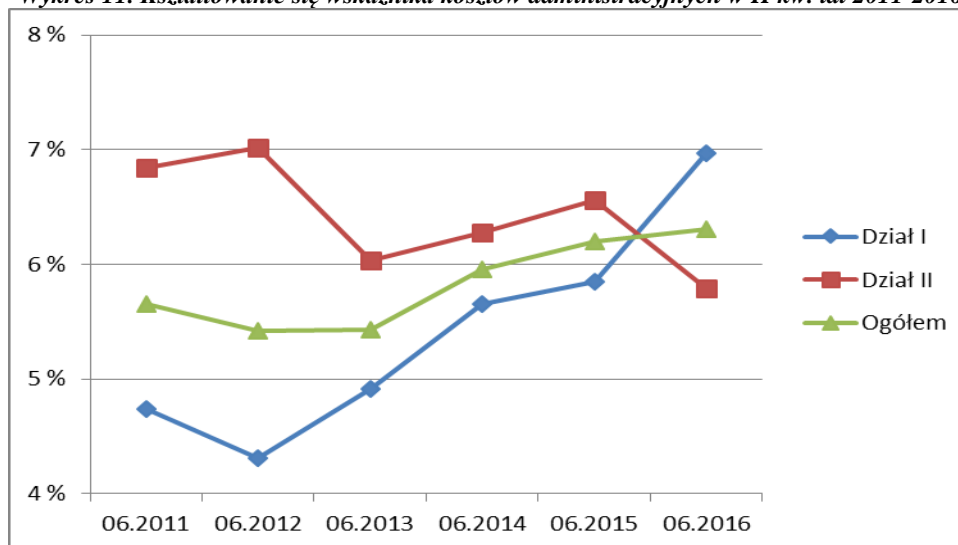
Koszty administracyjne obejmują koszty zarządu i administracji oraz ogólne koszty dotyczące działalności ubezpieczeniowej, takie jak: koszty utrzymania biur, koszty usług obcych, wynagrodzenia, koszty zużycia energii itp.

Koszty administracyjne sektora ubezpieczeń w okresie I półrocza 2016 r. wyniosły 1,72 mld zł i były niższe o 1,24% w stosunku do analogicznego okresu poprzedniego roku (spadek o 0,02 mld zł z kwoty 1,74 mld zł). Koszty te ogółem stanowiły 6,31% składki przypisanej brutto sektora ubezpieczeń (6,20% w I półroczu 2015 r.).

- Koszty administracyjne w dziale I wyniosły 0,83 mld zł (spadek o 0,01 mld zł z kwoty 0,84 mld zł, tj. o 1,59% w stosunku do I półrocza 2015 r.), a ich udział w składce przypisanej brutto w dziale I wyniósł 6,97% (5,85% w analogicznym okresie ubiegłego roku).
- Koszty administracyjne w dziale II wyniosły 0,89 mld zł (spadek o 0,01 mld zł z kwoty 0,90 mld zł, tj. o 0,90% w stosunku do I półrocza 2015 r.), a ich udział w składce przypisanej brutto w dziale II wyniósł 5,79% (6,56% w analogicznym okresie ubiegłego roku).

Poniższy wykres prezentuje wskaźnik kosztów administracji, czyli procentowo wyrażony stosunek tych kosztów do składki przypisanej brutto.

Wykres 11. Kształtowanie się wskaźnika kosztów administracyjnych w II kw. lat 2011-2016

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

2.2.3. Koszty związane z działalnością lokacyjną

Koszty związane z działalnością lokacyjną wszystkich zakładów ubezpieczeń na koniec I półrocza 2016 r. wyniosły 3,28 mld zł, co stanowiło wzrost o 28,89% w porównaniu z I półroczem 2015 r., kiedy to osiągnęły one wartość 2,54 mld zł.

Koszty działalności lokacyjnej wzrosły o 28,89%

W strukturze kosztów związanych z działalnością lokacyjną ogółem dominują niezrealizowane straty na lokatach, które stanowiły 58,57% kosztów oraz wynik ujemny z realizacji lokat – 38,00%.

W dziale I koszty z lokat w I półroczu 2016 r. wyniosły 2,48 mld zł i zwiększyły się o 30,98% w stosunku do I półrocza 2015 r., na co znaczny wpływ miał wzrost o 0,57 mld zł wyniku ujemnego z realizacji lokat.

W dziale II koszty z lokat wyniosły 0,80 mld zł i zwiększyły się w stosunku do poprzedniego okresu o 0,14 mld zł.

Tabela 4. Zestawienie kosztów związanych z działalnością lokacyjną zakładów ubezpieczeń (w mln zł) w II kw. 2015 i 2016 r.

Wyszczególnienie	Dział I				Dział II			
	06.2015	06.2016	Zmiana w %	Zmiana	06.2015	06.2016	Zmiana w %	Zmiana
Razem	1 891,73	2 477,72	30,98%	585,99	650,00	798,39	22,83%	148,39
I. Koszty działalności lokacyjnej	405,27	956,90	136,11%	551,63	269,01	400,24	48,79%	131,24
1. Koszty utrzymania nieruchomości	2,27	1,07	-53,06%	-1,21	10,25	7,42	-27,55%	-2,82
2. Pozostałe koszty działalności lokacyjnej	73,56	64,46	-12,37%	-9,10	32,92	32,72	-0,62%	-0,20
3. Wynik ujemny z rewaloryzacji lokat	6,47	2,00	-69,12%	-4,47	8,72	4,57	-47,63%	-4,15
4. Wynik ujemny z realizacji lokat	322,97	889,37	175,38%	566,41	217,12	355,53	63,75%	138,42
II. Niezrealizowane straty na lokatach	1 486,46	1 520,82	2,31%	34,36	381,00	398,15	4,50%	17,15

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

2.3. Wyniki zakładów ubezpieczeń

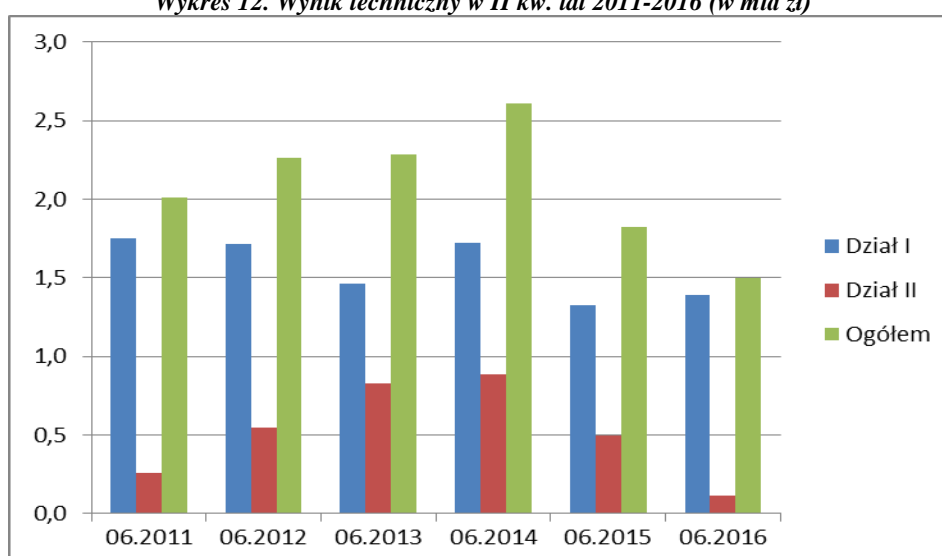
2.3.1. Wynik techniczny

W I półroczu 2016 r. zakłady ubezpieczeń odnotowały zysk techniczny na poziomie 1,50 mld zł, co stanowiło spadek o 17,65%, tj. o 0,32 mld zł w stosunku do analogicznego okresu ubiegłego roku. Duży spadek zysku technicznego miał miejsce w dziale II ubezpieczeń (pozostałych osobowych i majątkowych), natomiast w dziale I (na życie) odnotowano wzrost zysku.

Zysk techniczny sektora ubezpieczeń był o 17,65% niższy niż rok wcześniej

- W dziale ubezpieczeń na życie zysk techniczny wyniósł 1,39 mld zł (wzrost o 4,40%, tj. o 0,06 mld zł w stosunku do I półrocza 2015 r.).
- W dziale ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych zysk techniczny wyniósł 0,11 mld zł (spadek o 76,93%, tj. o 0,38 mld zł w stosunku do I półrocza 2015 r.).

Wykres 12. Wynik techniczny w II kw. lat 2011-2016 (w mld zł)

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

■ Wynik techniczny zakładów ubezpieczeń na życie

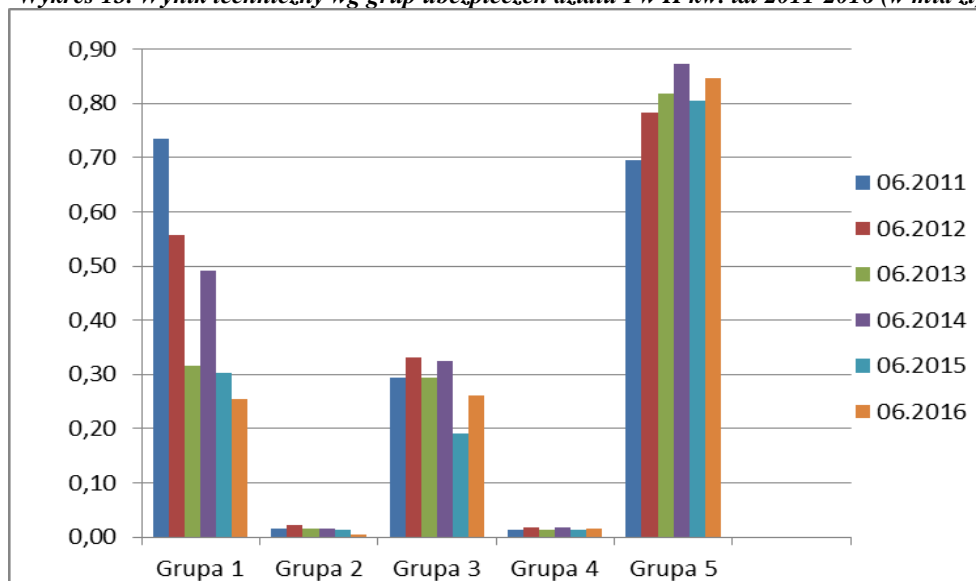
W II kwartałach 2016 r. nastąpił wzrost zysku technicznego w dziale I o 4,40% w stosunku do analogicznego okresu roku ubiegłego.

Z punktu widzenia wyników w poszczególnych grupach ubezpieczeń, o poprawie zysku technicznego zadecydował wzrost zysku w grupie 3 (ubezpieczenia na życie związane z UFK oraz takie, w których świadczenie zakładu ustalane jest w oparciu o określone indeksy) o 0,07 mld zł (z kwoty 0,19 mld zł do kwoty 0,26 mld zł) oraz w grupie 5 (ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe) o 0,04 mld zł (z kwoty 0,81 mld zł do kwoty 0,85 mld zł). Wzrost zysku technicznego w grupie 3 związany był głównie z niższą wartością wypłaconych odszkodowań i świadczeń na udziale własnym oraz niższą wartością kosztów działalności ubezpieczeniowej. Natomiast wzrost zysku technicznego w grupie 5 wynikał głównie z wyższej wartości składki zarobionej przy niższej wartości kosztów akwizycji.

Z drugiej strony odnotowano spadek wyniku technicznego w grupie 1 (ubezpieczenia na życie) – o 0,05 mld zł (z kwoty 0,30 mld zł do kwoty 0,26 mld zł), co związane było głównie z niższą wartością składki przypisanej brutto.

W dziale I nastąpił wzrost wyniku technicznego o 4,40% w porównaniu z analogicznym okresem 2015 r.

Wykres 13. Wynik techniczny wg grup ubezpieczeń działu I w II kw. lat 2011-2016 (w mld zł)

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

■ Wynik techniczny zakładów ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych

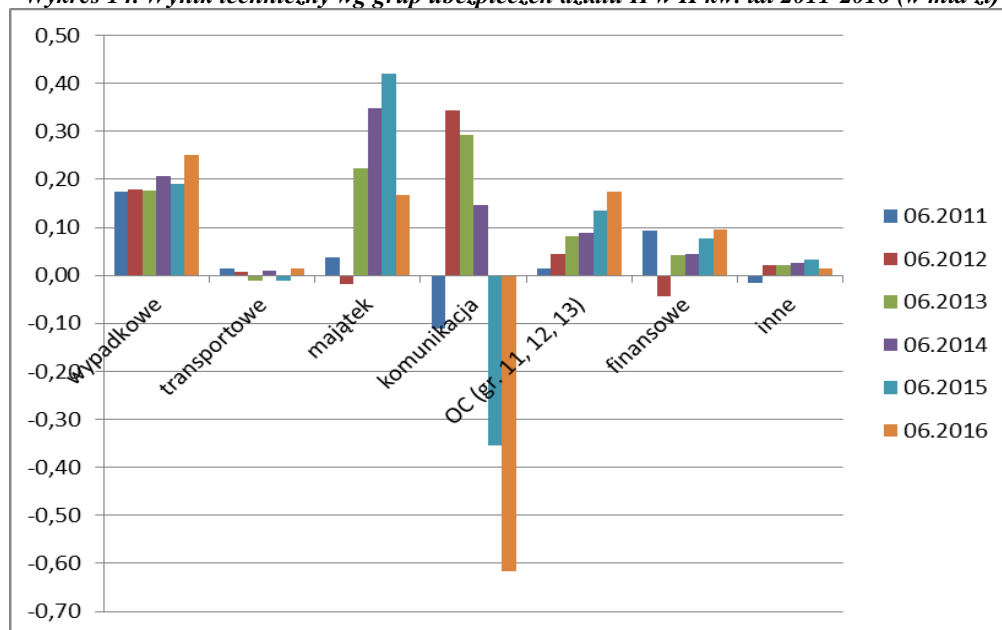
W okresie II kwartałów 2016 r. nastąpił spadek zysku technicznego w dziale II o 76,93% w stosunku do analogicznego okresu roku ubiegłego.

Z punktu widzenia wyników poszczególnych grup ubezpieczeń, o pogorszeniu zysku technicznego zadecydował spadek wyniku w grupie 10 (OC komunikacyjna) i grupie 9 (ubezpieczenia pozostałych szkód rzeczowych). W grupie 10 strata wyniosła 0,61 mld zł i zwiększyła się w stosunku do I półrocza 2015 r. o 0,28 mld zł (z kwoty 0,33 do kwoty 0,61). W grupie 9 nastąpił spadek wyniku technicznego o 0,24 mld zł (z zysku w wysokości 0,16 zł do straty w wysokości 0,08 mld zł). Pogorszenie wyników technicznych w ww. grupach wynikało głównie z wyższej wartości wypłaconych odszkodowań i świadczeń.

Z drugiej strony nastąpiła poprawa zysku technicznego w grupie 1 (ubezpieczenia wypadku) – o 0,04 mld zł (z kwoty 0,19 mld zł do kwoty 0,23 mld zł), co związane było głównie z niższą wartością wypłaconych odszkodowań i świadczeń oraz niższą wartością kosztów działalności ubezpieczeniowej oraz w grupie 13 (ubezpieczenia OC ogólnej) o 0,04 mld zł (z kwoty 0,13 mld zł do kwoty 0,17 mld zł), co wynikało głównie z wyższej wartości składki zarobionej na udziale własnym.

W dziale II nastąpił spadek wyniku technicznego o 76,93% w porównaniu z analogicznym okresem 2015 r.

Wykres 14. Wynik techniczny wg grup ubezpieczeń działu II w II kw. lat 2011-2016 (w mld zł)

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

2.3.2. Wynik z działalności lokacyjnej

Należy zauważyć, że w przypadku zakładów ubezpieczeń na życie działalność lokacyjna jest ujęta w technicznym rachunku ubezpieczeń, więc omawiany powyżej wynik techniczny tego działu prezentuje zarówno wynik z działalności ubezpieczeniowej, jak i lokacyjnej.

Wynik z działalności lokacyjnej ogółem wynosił na koniec I półrocza 2016 r. 2,64 mld zł i zmniejszył się o 34,65%. Zakłady ubezpieczeń wykazały zysk z działalności lokacyjnej wynoszący odpowiednio: 1,01 mld zł (spadek o 1,38 mld zł) w dziale I oraz 1,63 mld zł (spadek o 0,01 mld zł) w dziale II.

Tabela 5. Zestawienie przychodów i kosztów z działalności lokacyjnej zakładów ubezpieczeń (w mln zł) w II kw. 2015 i 2016 r.

Wyszczególnienie	Dział I				Dział II			
	06.2015	06.2016	Zmiana w %	Zmiana	06.2015	06.2016	Zmiana w %	Zmiana
Wynik z działalności lokacyjnej	2 395,38	1 010,97	-57,79%	-1 384,41	1 640,48	1 626,36	-0,86%	-14,12
Przychody z działalności lokacyjnej	4 287,11	3 488,69	-18,62%	-798,42	2 290,48	2 424,74	5,86%	134,26
Koszty związane z działalnością lokacyjną	1 891,73	2 477,72	30,98%	585,99	650,00	798,39	22,83%	148,39

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

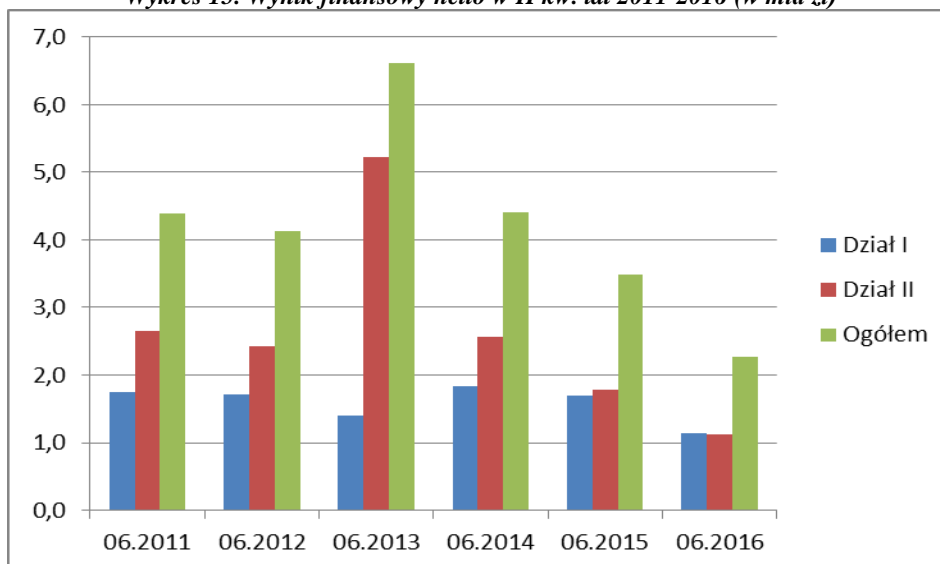
2.3.3. Wynik finansowy netto

Wynik finansowy netto sektora ubezpieczeń w okresie II kwartałów 2016 r. wyniósł 2,26 mld zł i spadł o 35,12%, tj. o 1,22 mld zł w porównaniu z analogicznym okresem 2015 r.

Wynik finansowy sektora ubezpieczeń spadł o 35,12%

- Wynik finansowy netto działu I wyniósł 1,13 mld zł i w porównaniu z I półroczem 2015 r. spadł o 33,39%
- Wynik finansowy netto działu II osiągnął wartość 1,13 mld zł i w odniesieniu do I półrocza 2015 r. spadł o 36,76%.

Wykres 15. Wynik finansowy netto w II kw. lat 2011-2016 (w mld zł)

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

■ Wskaźniki rentowności

Wskaźniki rentowności obrazują relacje zachodzące pomiędzy wynikami finansowymi zakładu ubezpieczeń w odniesieniu do różnych kategorii ekonomicznych, mają więc za zadanie ocenę zysku osiągniętego z poniesionych nakładów. Wskaźniki rentowności określają wielkość wyniku finansowego (brutto lub netto) przypadającą na jednostkę zaangażowanych w zakładzie ubezpieczeń kapitałów własnych, aktywów ogółem, czy składki przypisanej brutto. W przypadku odnotowanego zysku określają stopę zwrotu ze środków będących w dyspozycji zakładu ubezpieczeń bądź z działalności ubezpieczeniowej.

Tabela 6. Kształtowanie się wybranych wskaźników rentowności w II kw. 2015 i 2016 r.

Nazwa wskaźnika ⁴	Ogółem		Dział I		Dział II	
	06.2015	06.2016	06.2015	06.2016	06.2015	06.2016
Wskaźnik rentowności sprzedaży (ROS)	12,41%	8,30%	11,77%	9,49%	13,09%	7,37%
Wskaźnik rentowności kapitałów własnych (ROE)	10,54%	6,88%	13,79%	9,53%	8,61%	5,38%
Wskaźnik rentowności aktywów (ROA)	1,94%	1,25%	1,61%	1,11%	2,42%	1,44%

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

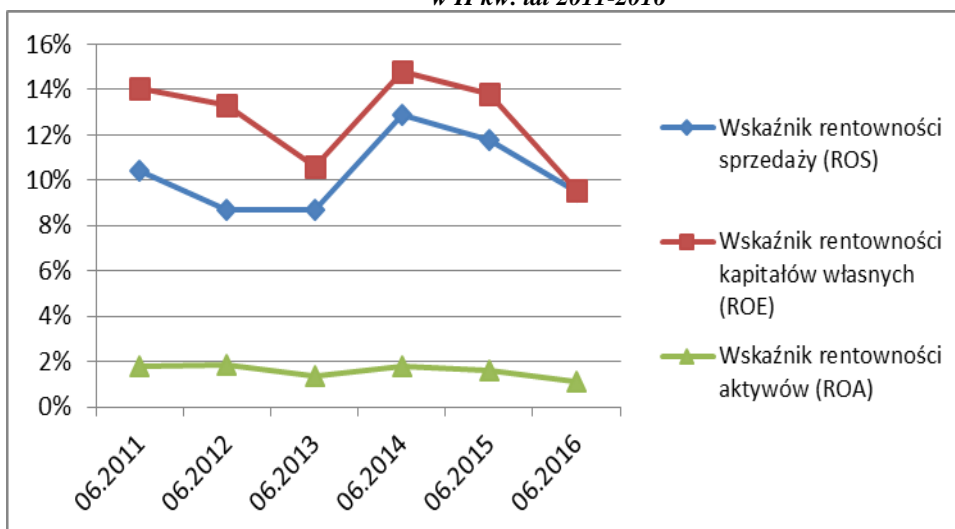
⁴ Rentowność sprzedaży (ROS) - wskaźnik informuje o udziale wyniku finansowego netto w wartości składki przypisanej brutto.

Rentowność kapitałów własnych (ROE) - wskaźnik będący relacją wyniku finansowego netto do średniej wartości kapitałów własnych.

Rentowność aktywów (ROA) - wskaźnik stanowi relację wyniku finansowego netto do średniej wartości aktywów.

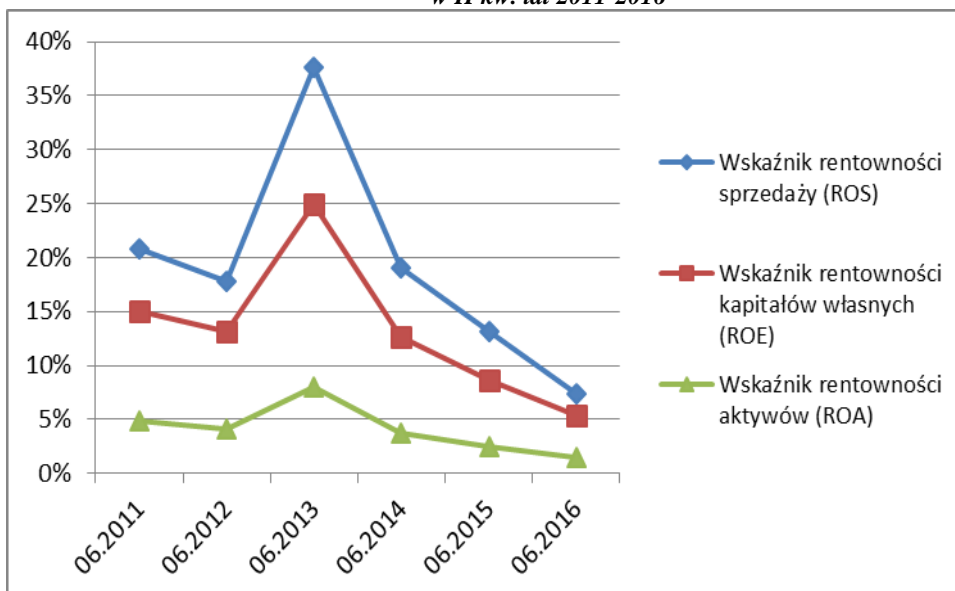
Wskaźniki rentowności sprzedaży, kapitałów własnych oraz aktywów obu działów zmniejszyły się po II kwartałach 2016 roku. Tendencja spadkowa wskaźników trwająca do I półrocza 2016 r. rozpoczęła się w dziale I począwszy od I półrocza 2014 r., a w dziale II o rok wcześniej. Po II kwartałach 2016 r. większy spadek wskaźnika rentowności sprzedaży w stosunku do okresu poprzedniego zaobserwowano w dziale II (o 5,72 p.p.), a spadek wskaźnika rentowności kapitałów własnych w dziale I (o 4,26 p.p.). Mniejsze pokrycie aktywami wyniku finansowego w badanym okresie odnotowano w dziale II (o 0,98 p.p.).

Wykres 16. Wybrane wskaźniki rentowności zakładów ubezpieczeń działu I w II kw. lat 2011-2016

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

Wykres 17. Wybrane wskaźniki rentowności zakładów ubezpieczeń działu II w II kw. lat 2011-2016

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

3. Bilans zakładów ubezpieczeń

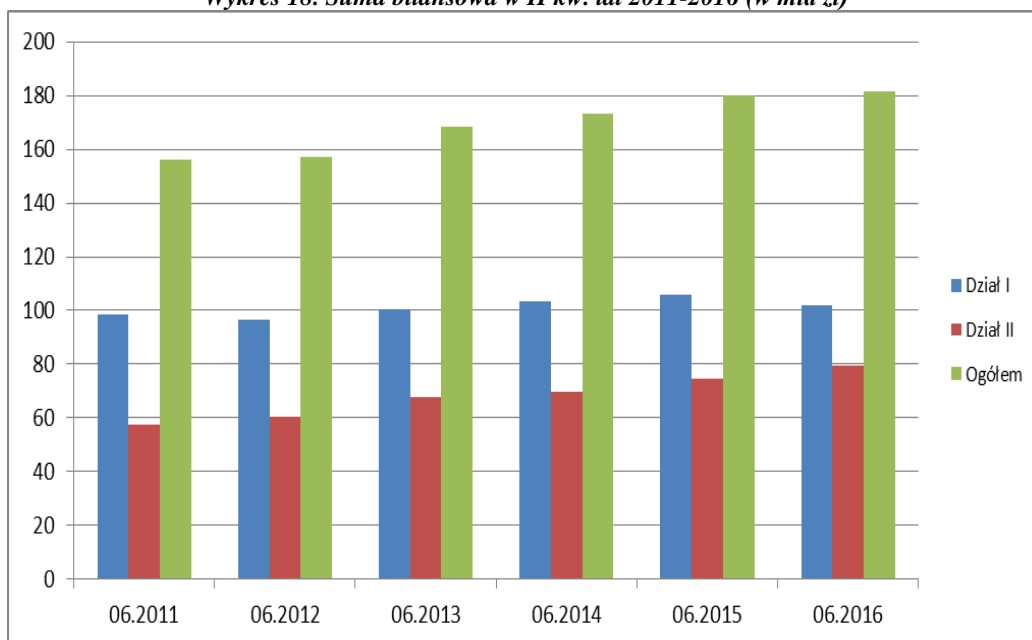
3.1. Aktywa zakładów ubezpieczeń

Wartość aktywów zakładów ubezpieczeń na koniec I półrocza 2016 r. wyniosła 181,40 mld zł i wzrosła w porównaniu z poprzednim rokiem o 0,69%, tj. o 1,24 mld zł.

- Aktywa zakładów ubezpieczeń na życie, równe 102,02 mld zł, zmniejszyły się o 3,57% (tj. o 3,78 mld zł) w porównaniu z poprzednim okresem.
- W zakładach pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych wartość aktywów wyniosła 79,38 mld zł, co w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego stanowiło wzrost o 6,74% tj. o 5,02 mld zł.

Aktywa zakładów ubezpieczeń obu działów ubezpieczeń zwiększyły się, ogółem o 0,69%

Wykres 18. Suma bilansowa w II kw. lat 2011-2016 (w mld zł)

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

Główną pozycją aktywów zakładów ubezpieczeń działu I i działu II są lokaty (pozycja B aktywów), stanowiące 56,32% sumy bilansowej oraz aktywa netto ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający, których udział w sumie bilansowej wynosi 30,45%.

Główną pozycję aktywów zakładów ubezpieczeń stanowiły lokaty

Tabela 7. Aktywa zakładów ubezpieczeń (w mld zł) w II kw. 2015 i 2016 r.

Wyszczególnienie	06.2015	06.2016	Zmiana (w %)	Zmiana (w mld zł)	Udział w dziale
Dział I	105,80	102,02	-3,57 %	-3,78	100,00 %
wartości niematerialne i prawne	0,37	0,39	6,04 %	0,02	0,38 %
lokaty B	43,22	40,71	-5,79 %	-2,50	39,91 %
lokaty C	56,15	55,25	-1,61 %	-0,90	54,15 %
należności	1,30	1,28	-1,69 %	-0,02	1,25 %
inne składniki aktywów	0,52	0,64	23,77 %	0,12	0,63 %
rozliczenia międzyokresowe	4,25	3,75	-11,92 %	-0,51	3,67 %
Dział II	74,37	79,38	6,74 %	5,02	100,00 %
wartości niematerialne i prawne	0,77	0,92	20,11 %	0,15	1,16 %
lokaty B	58,69	61,45	4,71 %	2,76	77,41 %
należności	7,90	8,78	11,15 %	0,88	11,06 %
inne składniki aktywów	0,71	0,86	20,84 %	0,15	1,09 %
rozliczenia międzyokresowe	6,30	7,37	16,93 %	1,07	9,28 %

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

3.1.1. Lokaty zakładów ubezpieczeń (lokaty z pozycji B aktywów)

Wartość lokat z pozycji B aktywów zakładów ubezpieczeń w II kwartałach 2016 r. wyniosła 102,16 mld zł, co w porównaniu z okresem poprzednim stanowiło wzrost o 0,26%, tj. o 0,26 mld zł. Główną pozycję w strukturze lokat stanowiły dłużne papiery wartościowe i akcje, udziały oraz jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne w funduszach inwestycyjnych, których udział wyniósł odpowiednio: 55,55% oraz 22,81%.

■ Zakłady ubezpieczeń na życie

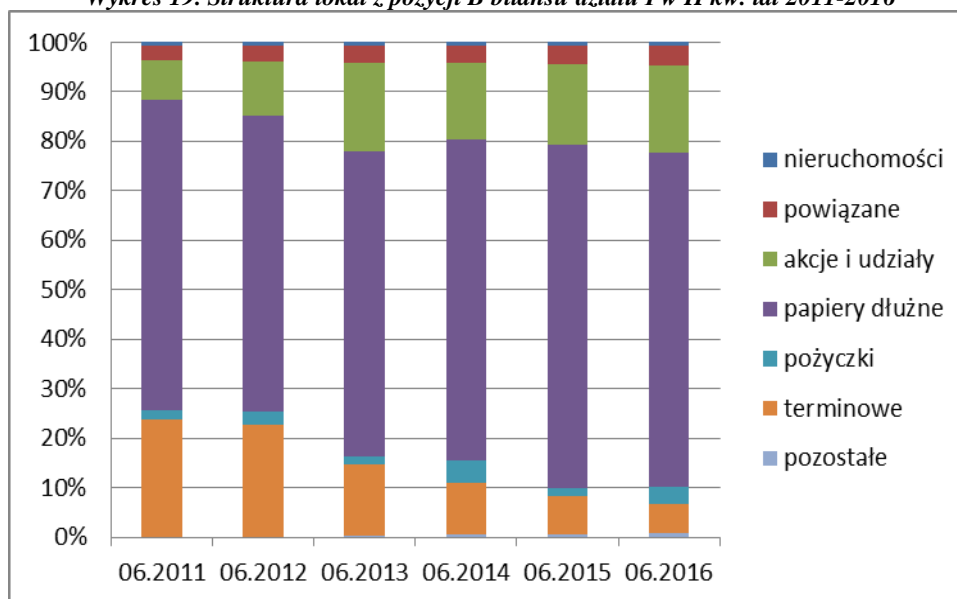
W I półroczu 2016 r., lokaty z pozycji B aktywów wynosiły 40,71 mld zł, co oznacza, że w stosunku do I półrocza 2015 r. zmniejszyły się o 5,79%, tj. o 2,50 mld zł. Udział lokat B w strukturze aktywów zakładów ubezpieczeń działu I wyniósł 39,91%.

Wzrost o 0,72 mld zł (o 2,07%) w II kwartałach 2016 r. w stosunku do okresu poprzedniego osiągnęły lokaty z tytułu pożyczek, a największy spadek o 2,37 mld zł (o 7,93%) lokaty z tytułu dłużnych papierów wartościowych.

Porównując strukturę lokat z pozycji B bilansu działu I w I półroczu 2016 r. z poprzednim okresem należy zauważyć, że największy wzrost udziału odnotowały lokaty z tytułu pożyczek (o 1,86 p.p.), a największy spadek lokaty terminowe (o 1,87 p.p.).

Po II kwartałach 2016 r. największy udział w lokatach pozycji B działu I stanowiły dłużne papiery wartościowe (67,65%), udziały i akcje o zmiennej kwocie dochodu wraz z jednostkami uczestnictwa i certyfikatami inwestycyjnymi w funduszach inwestycyjnych (17,64%) oraz lokaty terminowe (5,88%).

Wykres 19. Struktura lokat z pozycji B bilansu działu I w II kw. lat 2011-2016

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

■ Zakłady pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych

Wartość lokat z pozycji B aktywów w I półroczu 2016 r. wyniosła 61,45 mld zł, co stanowiło wzrost w porównaniu z poprzednim okresem o 4,71%, tj. o 2,76 mld zł. Udział lokat B w strukturze aktywów zakładów ubezpieczeń działu II wyniósł 77,41%.

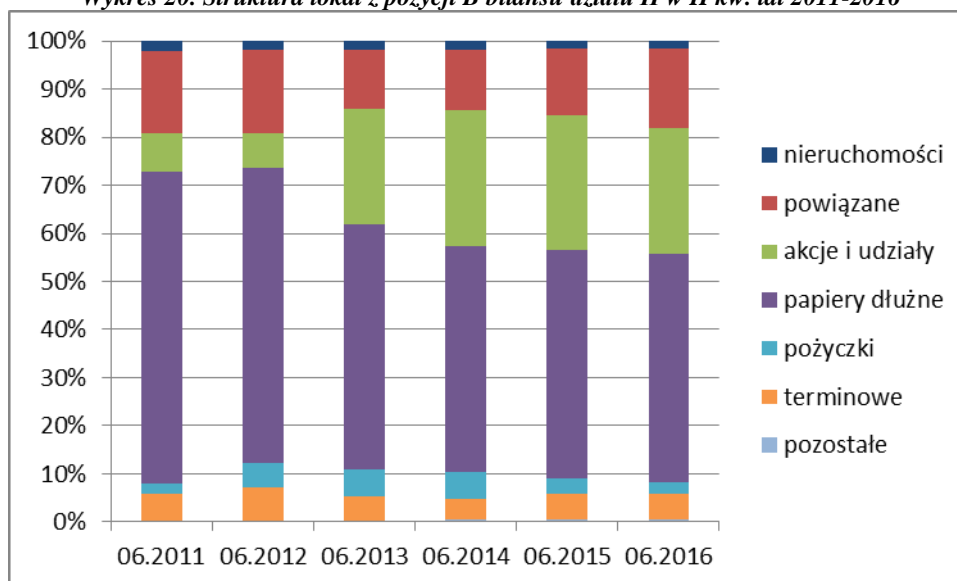
W przypadku lokat z pozycji B zakładów ubezpieczeń działu II po II kwartałach 2016 r. największy wzrost wartości osiągnęły lokaty w jednostkach podporządkowanych

(o 2,07 mld zł, tj. 25,51% w porównaniu z I półroczem 2015 r.), a największy spadek o 0,42 mld zł (o 21,94%) lokaty z tytułu pożyczek.

Porównując strukturę lokat z pozycji B bilansu działu II w I półroczu 2016 r. z I półroczem 2015 r. należy zauważyć, że największy wzrost udziału odnotowały lokaty w jednostkach podporządkowanych (o 2,74 p.p.), a największy spadek lokaty z tytułu akcji i udziałów (o 1,76 p.p.).

Największy udział w lokatach pozycji B stanowiły dłużne papiery wartościowe (47,52%), udziały i akcje o zmiennej kwocie dochodu wraz z jednostkami uczestnictwa i certyfikatami inwestycyjnymi w funduszach inwestycyjnych (26,23%) oraz lokaty w jednostkach podporządkowanych (16,54%).

Wykres 20. Struktura lokat z pozycji B bilansu działu II w II kw. lat 2011-2016

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

3.2. Pasywa zakładów ubezpieczeń

Główną pozycję pasywów zakładów ubezpieczeń stanowią rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe przeznaczone na pokrycie bieżących i przyszłych zobowiązań wynikających z zawartych umów ubezpieczenia oraz kapitały własne. Udział rezerw techniczno-ubezpieczeniowych na udziale własnym w sumie bilansowej w I półroczu 2016 r. wyniósł 70,46%, natomiast kapitały własne stanowiły 17,40% wartości sumy bilansowej.

Główną pozycję pasywów zakładów ubezpieczeń stanowiły rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto oraz kapitały własne

Tabela 8. Pasywa zakładów ubezpieczeń (w mld zł) w II kw. 2015 i 2016 r.

Wyszczególnienie	06.2015	06.2016	Zmiana (w %)	Zmiana (w mld zł)	Udział w dziale
Dział I	105,80	102,02	-3,57 %	-3,78	100,00 %
kapitały własne	11,66	11,32	-2,94 %	-0,34	11,09 %
zobowiązania podporządkowane	0,04	0,02	-58,00 %	-0,02	0,01 %
rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe na udziale własnym	87,18	85,14	-2,34 %	-2,04	83,45 %
oszacowane regresy i odzyski	0,00	0,00	-	0,00	0,00 %
pozostałe rezerwy	1,38	0,90	-34,65 %	-0,48	0,88 %
zobowiązania z tytułu depozytów reasekuratorów	0,17	0,15	-11,39 %	-0,02	0,15 %
pozostałe zobowiązania i fundusze specjalne	4,55	3,71	-18,45 %	-0,84	3,64 %
rozliczenia międzyokresowe	0,82	0,78	-4,67 %	-0,04	0,77 %
Dział II	74,37	79,38	6,74 %	5,01	100,00 %
kapitały własne	19,97	20,25	1,42 %	0,28	25,51 %
zobowiązania podporządkowane	0,09	0,41	341,93 %	0,32	0,52 %
rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe na udziale własnym	41,02	42,68	4,05 %	1,66	53,76 %
oszacowane regresy i odzyski	0,36	0,37	2,85 %	0,01	0,46 %
pozostałe rezerwy	1,19	1,24	3,53 %	0,04	1,56 %
zobowiązania z tytułu depozytów reasekuratorów	1,37	1,39	1,24 %	0,02	1,75 %
pozostałe zobowiązania i fundusze specjalne	9,81	11,33	15,51 %	1,52	14,27 %
rozliczenia międzyokresowe	1,27	2,45	93,02 %	1,18	3,08 %

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

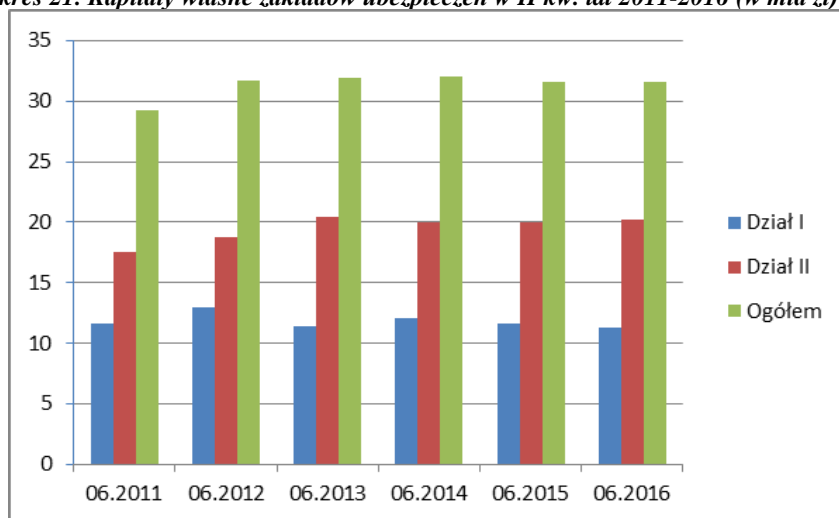
3.2.1. Kapitały własne zakładów ubezpieczeń

Wartość kapitałów własnych zakładów ubezpieczeń w I półroczu 2016 r. wyniosła 31,57 mld zł i w odniesieniu do okresu poprzedniego zmniejszyła się o 0,18%, tj. o 0,06 mld zł.

Wartość kapitałów własnych ogółem zmniejszyła się o 0,18%

- Wartość kapitałów własnych zakładów **ubezpieczeń na życie** po II kwartałach 2016 r. wyniosła 11,32 mld zł i w odniesieniu do poprzedniego okresu ich wartość zmniejszyła się o 2,94%, tj. o 0,34 mld zł. Poziom kapitałów własnych kształtował się w wysokości 11,09% sumy bilansowej.
- Wartość kapitałów własnych **zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych** po II kwartałach 2016 r. wyniosła 20,25 mld zł. Kapitały te zwiększyły się o 1,42%, tj. o 0,28 mld zł w stosunku do poprzedniego okresu. Wielkość kapitałów własnych stanowiła 25,51% wartości pasywów.

Wykres 21. Kapitały własne zakładów ubezpieczeń w II kw. lat 2011-2016 (w mld zł)

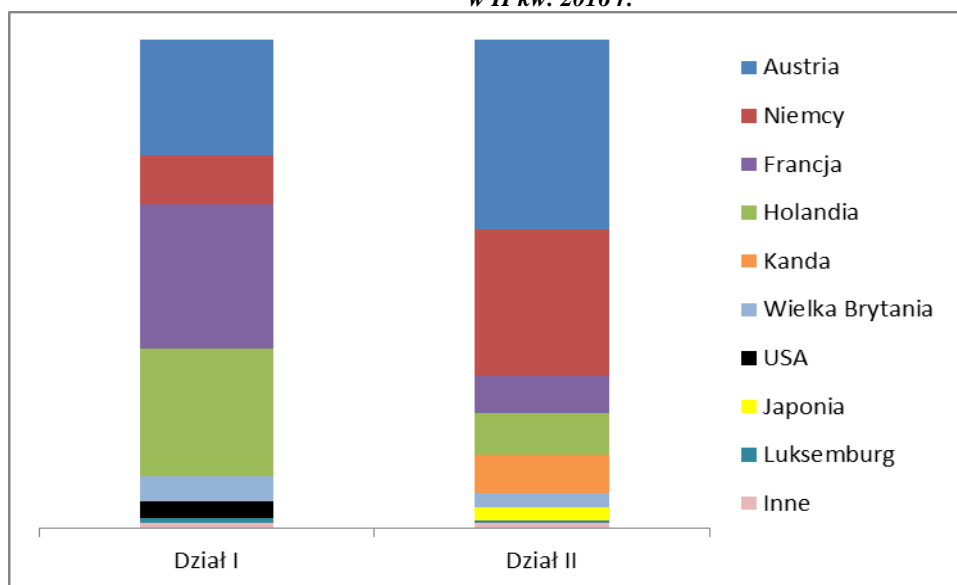
Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

■ Bezpośrednie inwestycje zagraniczne

Wartość bezpośrednich inwestycji zagranicznych w kapitale podstawowym zakładów ubezpieczeń po II kwartałach 2016 r. wyniosła 3,94 mld zł (1,73 mld zł w przypadku zakładów ubezpieczeń działu I oraz 2,21 mld zł w przypadku zakładów ubezpieczeń działu II), co stanowiło 69,51% łącznych kapitałów podstawowych sektora ubezpieczeń (odpowiednio: 59,49% w dziale I oraz 80,07% w dziale II). Wartość ta w stosunku do I półrocza 2015 r. zwiększyła się o 0,04 mld zł, przy czym dużo większy wzrost bezpośrednich inwestycji zagranicznych zaobserwowano w dziale II – o 0,04 mld zł. Ze względu na pochodzenie kapitału zagranicznego, wśród inwestorów z 13 krajów dominował kapitał austriacki (inwestycje w 9 zakładach ubezpieczeń o łącznej wartości 1,27 mld zł, co stanowiło 32,15% wartości inwestycji zagranicznych). Wysoki był również udział kapitału niemieckiego (inwestycje w 15 zakładach ubezpieczeń na kwotę 0,84 mld zł, co stanowiło 21,22% wartości inwestycji zagranicznych), francuskiego (inwestycje w 7 zakładach wynoszące 0,68 mld zł – 17,25% inwestycji zagranicznych) i holenderskiego (inwestycje w 4 zakładach wynoszące 0,64 mld zł – 16,30% inwestycji zagranicznych).

W bezpośrednich inwestycjach zagranicznych dominował kapitał austriacki oraz niemiecki

Wykres 22. Udział inwestorów zagranicznych w kapitale podstawowym zakładów ubezpieczeń w II kw. 2016 r.

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

3.2.2. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto

Wartość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto zakładów ubezpieczeń w I półroczu 2016 r. wyniosła 138,37 mld zł i w porównaniu z okresem poprzednim wzrosła o 1,80%, tj. o 2,44 mld zł.

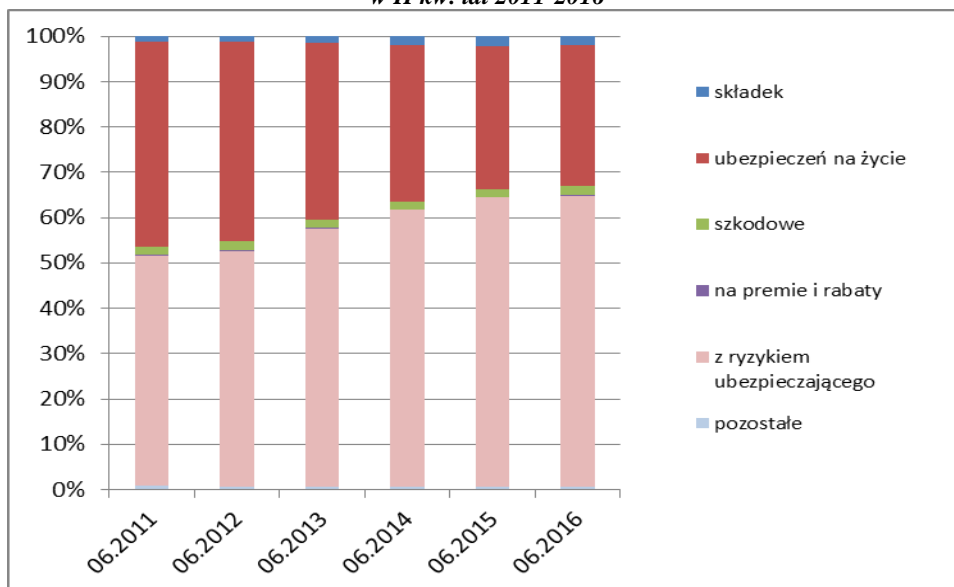
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto wzrosły o 1,80%

■ Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe zakładów ubezpieczeń na życie

Wartość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto zakładów ubezpieczeń na życie po II kwartałach 2016 r. wyniosła 85,85 mld zł. W porównaniu z poprzednim okresem 2015 r. wystąpił spadek rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto o 2,27%, tj. o 1,99 mld zł.

W I półroczu 2016 r. w strukturze rezerw techniczno-ubezpieczeniowych zakładów ubezpieczeń działu I dominującą pozycję zajmowały rezerwy ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający oraz rezerwy ubezpieczeń na życie, wynoszące odpowiednio 64,32% oraz 31,17% rezerw.

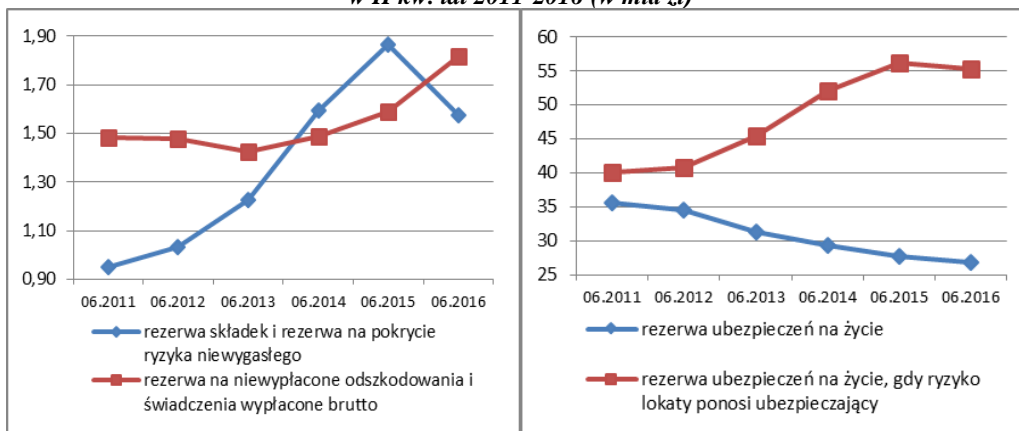
Wykres 23. Struktura rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto działu I w II kw. lat 2011-2016

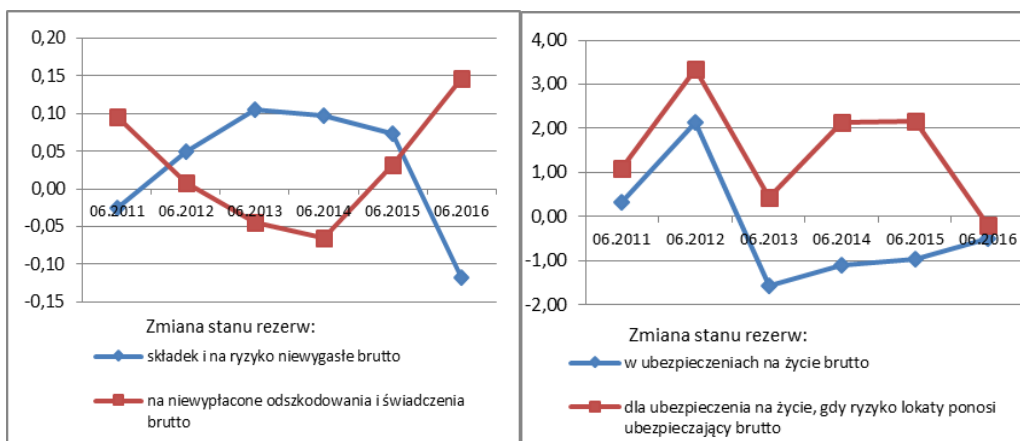

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

W dziale I po dwóch kwartałach 2016 r. zarówno rezerwa składek i rezerwa na pokrycie ryzyka niewygasłego brutto jak i zmiana stanu rezerwy składek i rezerwy na pokrycie ryzyka niewygasłego brutto odnotowały spadek. Tymczasem rezerwa na niewypłacone odszkodowania i świadczenia brutto oraz zmiana stanu rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia w badanym okresie uległy zwiększeniu. W przypadku rezerw na życie brutto w I półroczu 2016 r. obie odnotowały spadek, pomimo, że rezerwa ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający miała do I półrocza 2015 r. tendencję wzrostową. Zmiana stanu rezerw w ubezpieczeniach na życie od I półrocza 2013 r. odnotowuje nieznaczny wzrost, natomiast zmiana stanu rezerw dla ubezpieczenia na życie, gdy ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający brutto po II kwartałach 2016 zanotowała duży spadek.

Wykres 24. Wybrane rezerwy brutto oraz zmiany stanu rezerw brutto działu I w II kw. lat 2011-2016 (w mld zł)

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

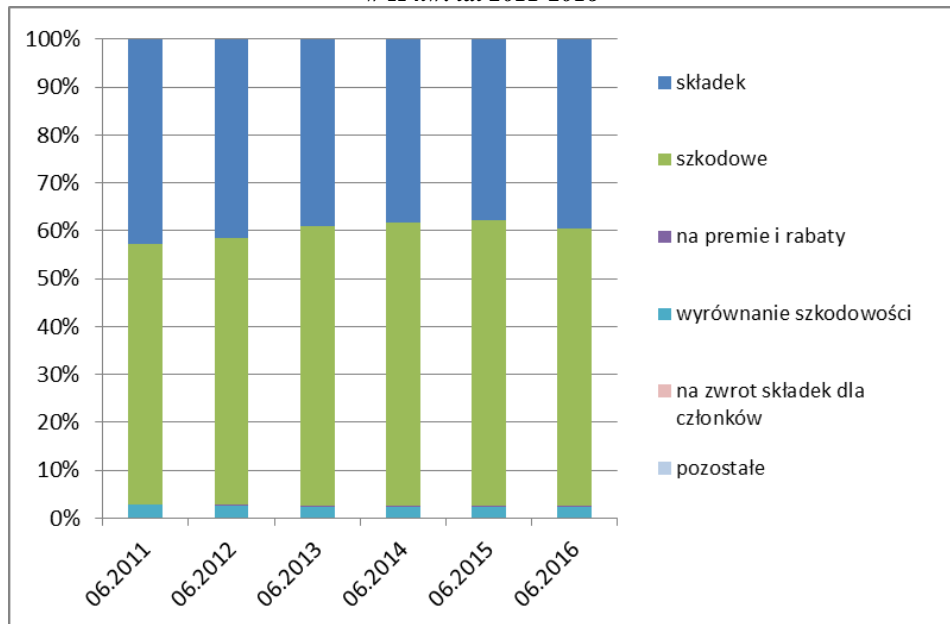
■ Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe zakładów ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych

W zakładach pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych wartość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto po II kwartałach 2016 r. wyniosła 52,52 mld zł. W porównaniu z poprzednim okresem 2015 r. nastąpił wzrost rezerw o 9,22%, tj. o 4,43 mld zł.

W strukturze rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto działu II dominującą pozycję zajmowały rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia oraz rezerwa składek łącznie z rezerwą na pokrycie ryzyka niewygasłego, wynoszące odpowiednio 57,94% oraz 39,58% rezerw.

W dziale II w strukturze rezerw techniczno-ubezpieczeniowych najwyższy udział posiadała rezerwa na niewypłacone odszkodowania i świadczenia

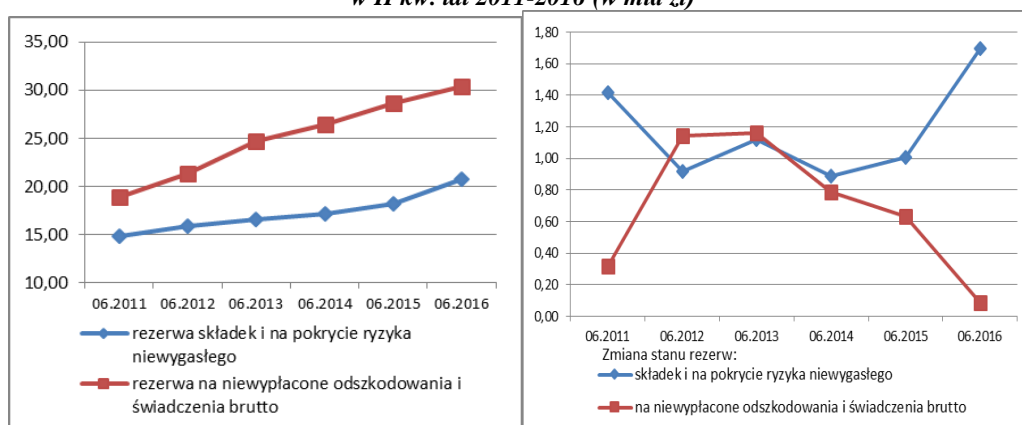
Wykres 25. Struktura rezerw techniczno - ubezpieczeniowych brutto działu II w II kw. lat 2011-2016

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

W dziale II zarówno rezerwa składek i rezerwa na pokrycie ryzyka niewygasłego brutto jak i rezerwa na niewypłacone odszkodowania i świadczenia brutto wykazuje od I półrocza 2011 r. tendencję wzrostową. Zmiana stanu rezerw składek i na pokrycie ryzyka niewygasłego brutto od I półrocza 2014 notuje wzrost, a zmiana stanu rezerw na niewypłacone odszkodowania i świadczenia brutto od I półrocza 2013 ulega zmniejszeniu.

Wykres 26. Wybrane rezerwy brutto oraz zmiany stanu rezerw brutto działu II w II kw. lat 2011-2016 (w mld zł)

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

3.3. Porównanie wybranych pozycji bilansowych dla celów rachunkowości i wypłacalności

Dokonując porównania zmian zagregowanej wartości aktywów sektora ubezpieczeń, wyliczonych przy zastosowaniu metod wyceny stosowanych dla celów wypłacalności (wg Wypłacalność II) z aktywami ustalonymi wg zasad dla celów rachunkowości, należy wskazać, iż w I półroczu 2016 r. nastąpił wzrost wartości aktywów o 1,50%, tj. o kwotę 2,71 mld zł. Warto zauważyć, iż zakłady ubezpieczeń działu II odnotowały wzrost wartości aktywów – o 4,56% wg Wypłacalność II (o 3,62 mld zł), podczas gdy zakłady ubezpieczeń działu I wykazały niewielki spadek wartości aktywów – o 0,89% (o 0,91 mld zł).

Tabela 9. Wartość aktywów zakładów ubezpieczeń (w mld zł)

Wyszczególnienie	Dla celów rachunkowości	Dla celów wypłacalności	Różnica
Dział I	102,02	101,11	-0,91
Dział II	79,38	83,00	3,62
Ogółem	181,40	184,11	2,71

Wartość lokat (innych niż Aktywa netto ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający) sektora ubezpieczeń, wyznaczonych zgodnie z zasadami Wypłacalności II, w porównaniu do wartości lokat ustalonych wg zasad wyceny dla celów rachunkowości obowiązujących na koniec I półrocza 2016 r. zwiększyła się o 13,23%, tj. o kwotę 13,52 mld zł. Wzrost wartości lokat wykazały zarówno zakłady ubezpieczeń na życie (o 13,77%, tj. o 5,61 mld zł), jak również zakłady ubezpieczeń działu II (o 12,87%, tj. o 7,91 mld zł).

Tabela 10. Wartość lokat zakładów ubezpieczeń (w mld zł)

Wyszczególnienie	Dla celów rachunkowości	Dla celów wypłacalności	Różnica
Dział I	40,71	46,32	5,61
Dział II	61,45	69,36	7,91
Ogółem	102,16	115,68	13,52

Wartość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto z uwzględnieniem oszacowanych regresów i odzysków brutto, wyznaczonych zgodnie z zasadami dla celów wypłacalności, w porównaniu do wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów rachunkowości była niższa o 24,92%, tj. o kwotę 34,36 mld zł. Spadek wartości rezerw wykazały oba działy, przy czym w dziale I o 23,91%, a w dziale II o 26,59%.

Tabela 11. Wartość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych zakładów ubezpieczeń (w mld zł)

Wyszczególnienie	Dla celów rachunkowości	Dla celów wypłacalności	Różnica
Dział I	85,85	65,32	-20,53
Dział II	52,01	38,18	-13,83
Ogółem	137,86	103,50	-34,36

4. Wypłacalność zakładów ubezpieczeń

Od 1 stycznia 2016 r., zgodnie z ustawą o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, krajowe zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji zobowiązane są posiadać odpowiednie środki własne na pokrycie dwóch wymogów kapitałowych, tj.:

- dopuszczone środki własne (DŚW) na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności (ang. Solvency Capital Requirement – SCR) oraz
- dopuszczone podstawowe środki własne (DPŚW) na pokrycie minimalnego wymogu kapitałowego (ang. Minimum Capital Requirement – MCR).

Ponieważ wartość minimalnego wymogu kapitałowego nie może być niższa niż określona kwotowo wielkość, dla niektórych zwykle małych zakładów wartość minimalnego wymogu MCR jest wyższa niż wartość kapitałowego wymogu wypłacalności SCR. Z tego powodu na wykresach prezentowane jest pokrycie wymogu, który dla danego podmiotu jest wyższy.

Wymóg posiadania pokrycia wymogów kapitałowych nie dotyczy **TUW REJENT-LIFE**, który na mocy art. 480 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej funkcjonuje jako małe towarzystwo ubezpieczeń wzajemnych, a zatem zgodnie z art. 109 ust. 5 tejże ustawy nie mają do niego zastosowania przepisy ustawy dotyczące kapitałowego wymogu wypłacalności oraz minimalnego wymogu kapitałowego. Ze względu na powyższe, nie uwzględniono zakładu w zestawieniach dotyczących pokrycia wymogów kapitałowych.

4.1. Struktura ryzyka według kapitałowego wymogu wypłacalności

Z wyjątkiem **TUW REJENT-LIFE**, wszystkie pozostałe krajowe zakłady ubezpieczeń wyznaczyły kapitałowy wymóg wypłacalności na dzień 30 czerwca 2016 r. za pomocą formuły standardowej. Poniżej przedstawiono informację o strukturze kapitałowego wymogu wypłacalności w podziale na główne moduły ryzyka⁵.

■ Dział I:

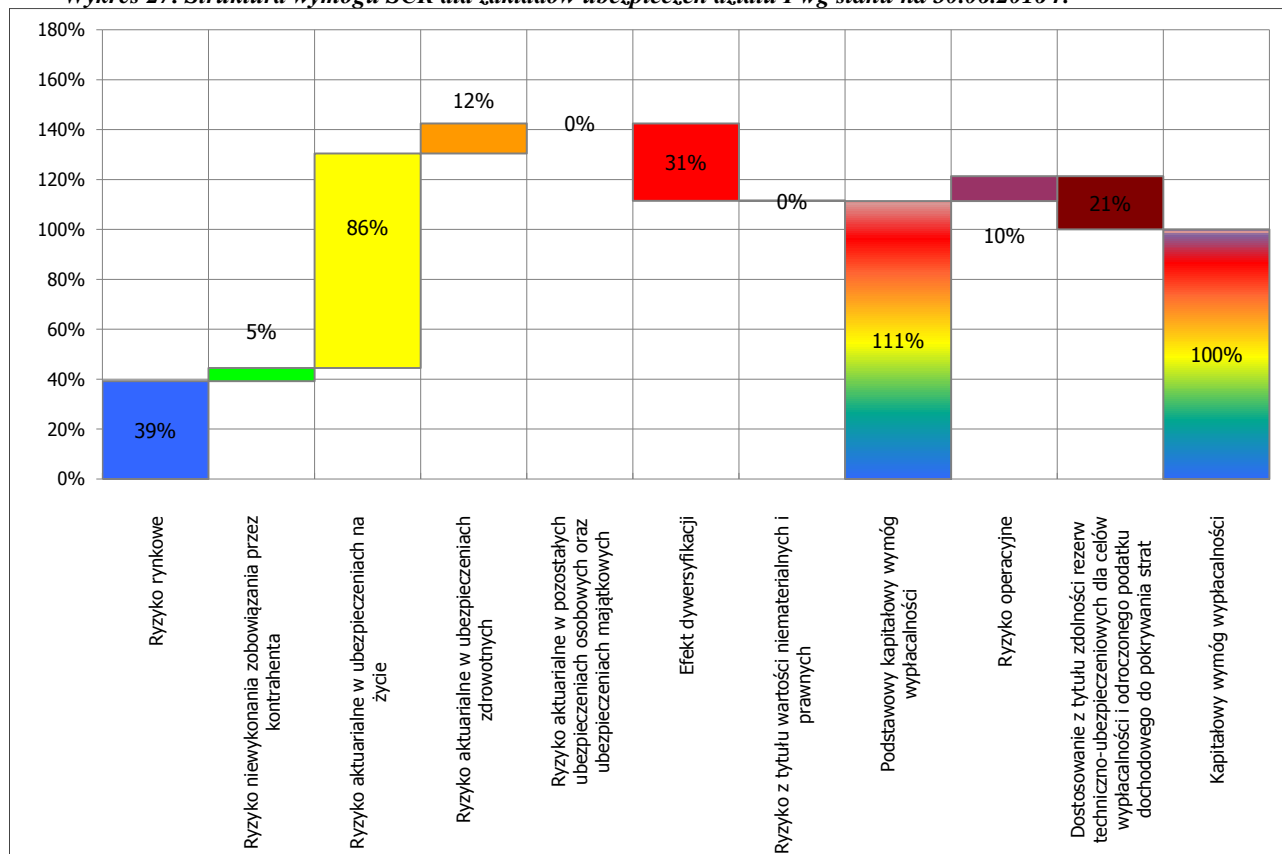
Dla działu I największy wpływ na wielkość kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR) wyznaczonego formułą standardową miały następujące moduły ryzyka⁶:

- ryzyko aktuarialne w ubezpieczeniach na życie (85,9%),
- ryzyko rynkowe (39,3%).

⁵ Zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji przekazują organowi nadzoru informację o strukturze SCR wg podmodułów (rodzajów) ryzyka jedynie w rocznych informacjach ilościowych.

⁶ Ostateczna wartość wymogu SCR jest mniejsza niż suma wymogów kapitałowych dla poszczególnych modułów ryzyka ze względu na efekt dywersyfikacji pomiędzy modułami ryzyka oraz ze względu na dostosowanie z tytułu zdolności rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wypłacalności i odroczonego podatku dochodowego do pokrywania strat.

Wykres 27. Struktura wymogu SCR dla zakładów ubezpieczeń działu I wg stanu na 30.06.2016 r.

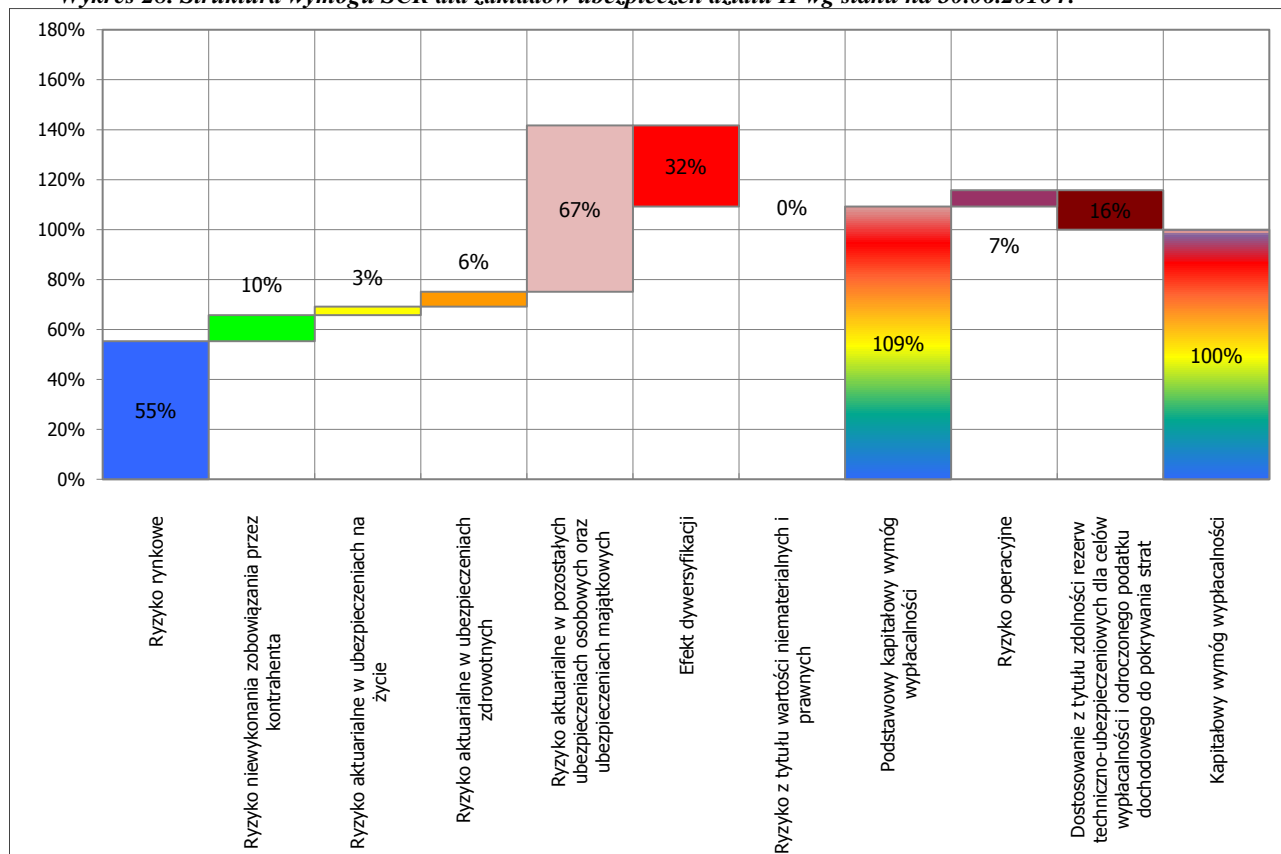
Źródło: Informacje ilościowe przekazane na żądanie organu nadzoru

■ Dział II:

Dla działu II największy wpływ na wielkość kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR) wyznaczonego formułą standardową miały następujące moduły ryzyka:

- ryzyko aktuarialne w pozostałych ubezpieczeniach osobowych oraz ubezpieczeniach majątkowych (66,6%),
- ryzyko rynkowe (55,3%).

Wykres 28. Struktura wymogu SCR dla zakładów ubezpieczeń działu II wg stanu na 30.06.2016 r.

Źródło: Informacje ilościowe przekazane na żądanie organu nadzoru

4.2. Wskaźniki wypłacalności

■ Wskaźniki wypłacalności w skali sektora

Wraz z wejściem w życie ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej ustawowe wskaźniki bezpieczeństwa zakładów ubezpieczeń odnoszą się do minimalnego wymogu kapitałowego (MCR) oraz kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR).

Współczynniki wypłacalności w skali całego sektora ubezpieczeń, według stanu na 30 czerwca 2016 r., tj. obliczone na podstawie danych z drugiego kwartalnego, zharmonizowanego w Unii Europejskiej sprawozdania dla celów wypłacalności (wg Wypłacalność II) zawierającego dane ilościowe⁷, kształtują się na bezpiecznym poziomie: 796% w przypadku minimalnego wymogu kapitałowego (MCR) oraz 260% w przypadku kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR). W dziale I współczynniki te wynoszą odpowiednio: 1070,71% oraz 347,32%. W dziale II wynoszą one odpowiednio: 647,87% oraz 213,21%.

Wskaźniki wypłacalności sektora na bezpiecznym poziomie: 796% MCR, 260% SCR

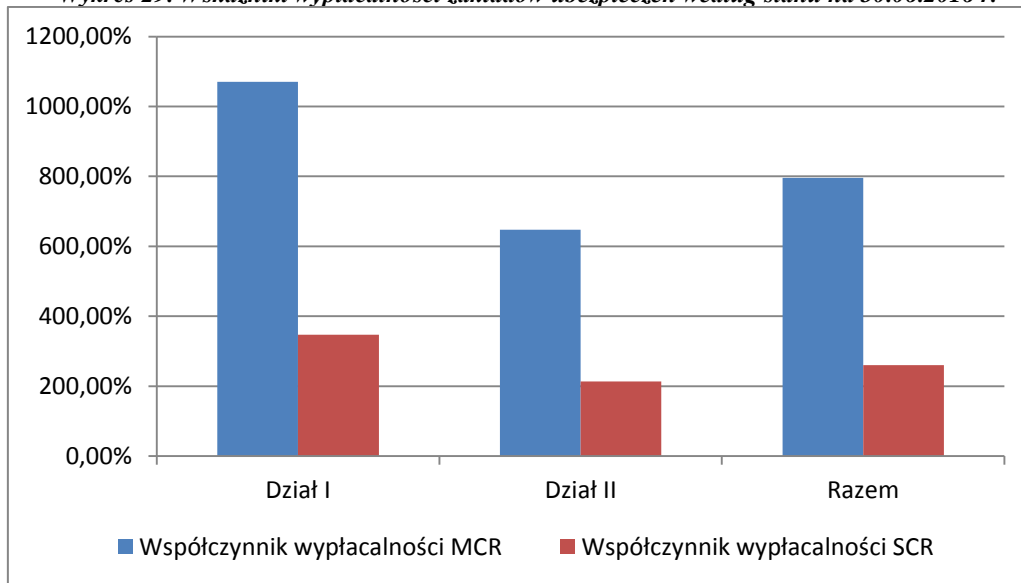
⁷„Kwartalne formularze sprawozdawcze zawierające dane ilościowe” zgodnie z terminologią z rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2015/35 z dnia 10 października 2014 r. uzupełniającego dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Wypłacalność II), Dz.U. UE L z 17.01.2015 r., s. 1, z późn. zm.

Tabela 12. Wskaźniki wypłacalności zakładów ubezpieczeń według stanu na 30.06.2016 r.
(w mln zł)

Wyszczególnienie	Dział I	Dział II	Razem
Minimalny wymóg kapitałowy (MCR)	2 473	4 586	7 059
Dopuszczone podstawowe środki własne na pokrycie MCR	26 464	29 709	56 173
Współczynnik wypłacalności MCR	1070,71%	647,87%	795,81%
Kapitałowy wymóg wypłacalności (SCR)	7 667	14 049	21 716
Dopuszczone środki własne na pokrycie SCR	26 503	29 953	56 456
Współczynnik wypłacalności SCR	347,32%	213,21%	259,98%

Źródło: Dane i informacje do celów wypłacalności (wg Wypłacalność II) – Kwartalne formularze sprawozdawcze zawierające dane ilościowe

Wykres 29. Wskaźniki wypłacalności zakładów ubezpieczeń według stanu na 30.06.2016 r.

Źródło: Dane i informacje dla celów wypłacalności (wg Wypłacalność II) – Kwartalne formularze sprawozdawcze zawierające dane ilościowe

Spis tabel

Tabela 1. Zakłady ubezpieczeń działu I o największych udziałach w rynku (mierzonych wielkością składki przypisanej brutto) w II kw. 2015 i 2016 r.	7
Tabela 2. Zakłady ubezpieczeń działu II o największych udziałach w rynku (mierzonych wielkością składki przypisanej brutto) w II kw. 2015 i 2016 r.	9
Tabela 3. Zestawienie przychodów z działalności lokacyjnej zakładów ubezpieczeń (w mln zł) w II kw. 2015 i 2016 r.	11
Tabela 4. Zestawienie kosztów związanych z działalnością lokacyjną zakładów ubezpieczeń (w mln zł) w II kw. 2015 i 2016 r.	17
Tabela 5. Zestawienie przychodów i kosztów z działalności lokacyjnej zakładów ubezpieczeń (w mln zł) w II kw. 2015 i 2016 r.	20
Tabela 6. Kształtowanie się wybranych wskaźników rentowności w II kw. 2015 i 2016 r.	21
Tabela 7. Aktywa zakładów ubezpieczeń (w mld zł) w II kw. 2015 i 2016 r.	23
Tabela 8. Pasywa zakładów ubezpieczeń (w mld zł) w II kw. 2015 i 2016 r.	26
Tabela 9. Wartość aktywów zakładów ubezpieczeń (w mld zł)	30
Tabela 10. Wartość lokat zakładów ubezpieczeń (w mld zł)	30
Tabela 11. Wartość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych zakładów ubezpieczeń (w mld zł)	31
Tabela 12. Wskaźniki wypłacalności zakładów ubezpieczeń według stanu na 30.06.2016 r. (w mln zł)	35

Spis wykresów

Wykres 1. Składka przypisana brutto w II kw. lat 2011-2016 (w mld zł).....	6
Wykres 2. Struktura składki przypisanej brutto z ubezpieczeń bezpośrednich działu I w II kw. lat 2011-2016	8
Wykres 3. Zmiana składki przypisanej brutto w poszczególnych grupach działu II w II kw. 2016 r. w stosunku do II kw. 2015 r.....	9
Wykres 4. Struktura składki przypisanej brutto z ubezpieczeń bezpośrednich działu II w II kw. lat 2011-2016	10
Wykres 5. Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto w II kw. lat 2011-2016 (w mld zł)	12
Wykres 6. Struktura odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto według grup ubezpieczeń działu I w II kw. lat 2011-2016.....	13
Wykres 7. Struktura odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto według grup ubezpieczeń działu II w II kw. lat 2011-2016	14
Wykres 8. Kształtowanie się wskaźnika szkodowości na udziale własnym w poszczególnych grupach działu II w II kw. 2015 i 2016 r.	14
Wykres 9. Koszty działalności ubezpieczeniowej w II kw. lat 2011-2016 (w mld zł).....	15
Wykres 10. Kształtowanie się wskaźnika kosztów akwizycji w II kw. lat 2011-2016.....	16
Wykres 11. Kształtowanie się wskaźnika kosztów administracyjnych w II kw. lat 2011-2016.....	17
Wykres 12. Wynik techniczny w II kw. lat 2011-2016 (w mld zł).....	18
Wykres 13. Wynik techniczny wg grup ubezpieczeń działu I w II kw. lat 2011-2016 (w mld zł)	19
Wykres 14. Wynik techniczny wg grup ubezpieczeń działu II w II kw. lat 2011-2016 (w mld zł)	20
Wykres 15. Wynik finansowy netto w II kw. lat 2011-2016 (w mld zł).....	21
Wykres 16. Wybrane wskaźniki rentowności zakładów ubezpieczeń działu I w II kw. lat 2011-2016	22
Wykres 17. Wybrane wskaźniki rentowności zakładów ubezpieczeń działu II w II kw. lat 2011-2016.....	22
Wykres 18. Suma bilansowa w II kw. lat 2011-2016 (w mld zł)	23
Wykres 19. Struktura lokat z pozycji B bilansu działu I w II kw. lat 2011-2016	24
Wykres 20. Struktura lokat z pozycji B bilansu działu II w II kw. lat 2011-2016	25
Wykres 21. Kapitały własne zakładów ubezpieczeń w II kw. lat 2011-2016 (w mld zł)	26
Wykres 22. Udział inwestorów zagranicznych w kapitale podstawowym zakładów ubezpieczeń w II kw. 2016 r.	27
Wykres 23. Struktura rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto działu I	28
Wykres 24. Wybrane rezerwy brutto oraz zmiany stanu rezerw brutto działu I	28

Wykres 25. Struktura rezerw techniczno - ubezpieczeniowych brutto działu II	29
Wykres 26. Wybrane rezerwy brutto oraz zmiany stanu rezerw brutto działu II	30
Wykres 27. Struktura wymogu SCR dla zakładów ubezpieczeń działu I wg stanu na 30.06.2016 r.	33
Wykres 28. Struktura wymogu SCR dla zakładów ubezpieczeń działu II wg stanu na 30.06.2016 r.	34
Wykres 29. Wskaźniki wypłacalności zakładów ubezpieczeń według stanu na 30.06.2016 r.....	35

URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO
Plac Powstańców Warszawy 1
skr. poczt. 419
00-950 Warszawa

tel. (48) 22 262 50 00
fax (48) 22 262 51 11
e-mail: knf@knf.gov.pl

www.knf.gov.pl